

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maastoliikennelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa maastoliikennelain moottorikelkkailureitissäännökset. Tarkoituksena on saada erityyppiset moottorikelkkailureitit laissa säädetyn suunnittelumenettelyn piiriin. Tällä turvattaisiin eri etutahojen osallistuminen ja vaikuttaminen toteuttamistavasta riippumatta. Moottorikelkkailureitit olisivat jatkossakin teitä ja niillä noudatettaisiin siten tieliikennelakia. Moottorikelkkailureitit voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Moottorikelkkailureitit olisivat edelleenkin voimassa vain lumipeitteiden aikana.

L-luokan korittomien nelipyöräisten ajoneuvojen ja vastaavien maastoon tarkoitettujen ajoneuvojen, niin sanottujen "mönkijöiden", määrän ja käytön ennustetaan voimakkaasti lisääntyvän lähitulevaisuudessa. Näiden ajoneuvojen käyttö maastossa pyritään ohjaamaan reiteille. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että laissa säädettyä menettelyä noudattaen voitaisiin perustaa maastoliikennereittejä maastoliikenteeseen tarkoitettujen ajoneuvojen käyttöä varten. Maastoliikennereitit voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Maastoliikennereitit olisivat moottorikelkkailureiteistä poiketen maastoa.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamismenettelyjä selkeytettäisiin vastaamaan muuta ympäristölainsäädäntöä. Reittisuunnitelmien hyväksyminen ehdotetaan siirrettäväksi kunnalliselta viranomaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskelle. Maastoliikennerajoitusten ja kieltojen merkintävelvollisuus ehdotetaan siirrettäväksi valtiolta kunnille. Kehittämällä reittisuunnitelman sisältöä ja suunnitelman hyväksymisen työnjakoa pyritään luomaan paremmat edellytykset myös maastoliikenteen turvallisuudelle ja valvonnalle.

Maastoliikenteen ikärajaan ehdotetaan joustavuutta, jotta vaatimukset vastaisivat nykyistä paremmin muun muassa maa- ja metsätalouden käytännön tarpeita kuitenkin varmistuen samalla maastoajoneuvojen turvallinen ja asianmukainen käyttö.

Kilpailu- ja harjoituslupien myöntämisperusteita uudistetaan vastaamaan muuta ympäristölainsäädäntöä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2012. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Maastoajoneuvojen määrä, käyttö ja ympäristövaikutukset	4
2.3 Nykytilan arviointi	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
5 ASIAN VALMISTELU	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	11
1 luku Yleiset säännökset	11
2 luku Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset	11
3 luku Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit	14
4 luku Rangaistussäännökset	20
5 luku Erinäiset säännökset	21
2 VOIMAANTULO.....	23
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	24
LAKIEHDOTUS	27
Laki maastoliikennelain muuttamisesta	27
LIITE	37
RINNAKKAISTEKSTI.....	37
Laki maastoliikennelain muuttamisesta	37

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Teiden ulkopuolella maastossa ja jääpeitteisellä vesialueella moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on maastoliikennettä. Siten maastoliikennettä ovat mm. moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tehtävät metsä- ja maatalouden työt maastossa, moottorikelkkailu, maastoajoneuvoliikenne ja jäällä tapahtuva liikenne jääteiden ulkopuolella. Myös moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköinti maastoon on maastoliikennettä. Maastoliikenne maa-alueella on maanomistajan luvanvaraista. Jääpeitteisellä vesialueella ajaminen on yleiskäyttöoikeutta.

Maastoliikennettä on säännelty vuodesta 1977, jolloin annettiin laki moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta. Tällöin säädettiin, että maastoliikenne maa-alueella ei ole jokamiehenoikeutta ja että maastoliikenne vaatii maanomistajan tai haltijan luvan ja että viranomaiset voivat rajoittaa haitallista maastoliikennettä. Laissa oli yhdeksän pykälää. Vuonna 1991 säädettiin uusi maastoliikennelaki. Silloin sisällytettiin lakiin säännökset moottorikelkkailureiteistä, ajoneuvotyyppiä koskevat kiellot ja rajoitukset tulivat mahdollisiksi, kilpailut ja harjoitukset tulivat luvanvaraisiksi, säädettiin yleisestä ajajan ikävaatimuksesta ja asetuksella annettiin yleinen nopeusrajoitus. Vuonna 1995 säädettiin jälleen uusi maastoliikennelaki, jolloin jääpeitteiset vesialueet tulivat lain piiriin, reittien pitäjien vastuita lievennettiin ja yksityinen taho tuli myös mahdolliseksi reitin pitäjätahoksi. Poliisin ja kunnallisen pysäköinninvalvojan toimintavaltuuksia parannettiin. Ajajan ikävaatimusta muutettiin. Vuonna 1996 moottorikelkat tulivat rekisteröintivelvollisiksi.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä maastossa ja moottorikelkkailureitillä säännellään maastoliikennelaila (1710/1995) ja maastoliikenneasetuksella (10/1996). Lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä saattaa aiheutua ja lisätä liikenneturvallisuutta. Laki ei koske ilma-alueita eikä vesikulkuneuvoja. Maastolla tarkoitetaan maa-alueita ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottorijoneuvo-, kisko- ja ilmaliikenteeseen.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen maastossa maa-alueella on pääsääntöisesti maan omistajan tai haltijan luvanvaraista. Jääpeitteisellä vesialueella ajaminen on yleiskäyttöoikeutta. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa kuljetettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistöille ja luontaiselinkeinoille sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikävaatimus ei koske yleiseltä liikenteeltä eristettyjä alueita. Valtioneuvosto voi kieltää erityisen huomattavaa haittaa aiheuttavan ajoneuvon maastossa käytön tai rajoittaa sitä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maastoliikenteen haittojen estämiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella ja jääpeitteisellä vesialueella. Rajoitusalueen merkitseminen kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jollei päätöksessä ole muuta määrätty. Suomen ympäristökeskuksen maasto- ja vesiliikenne- ja rajoitusrekisterin mukaan maastoliikenteen rajoituksia on 265 ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on 67247 ha. Eniten maastoliikenteen rajoituksia on Uudellamaalla ja Pirkanmaalla.

Laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain tarkoittama tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Erämaa-alueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Reitintä pitäjä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja. Reitintä pitäjä hyväksyy kunta päättäessään reittisuunnitelmasta.

Reitintä perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitintä pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella. Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa. Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa ilman maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumusta, jos reitintä perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi. Reitintä pitäjän pyynnöstä sopimukseen perustuva reitti voidaan merkitä kiinteistörekisteriin. Tällöin on kuitenkin tehtävä reittitoimitus muun muassa reitintä sijainnin määrittämiseksi.

Reitintä pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittain käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitintä varrelle tällöin sijoitetaan reitintä kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkit. Reitintä pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitintä käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitintä käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole tapahtunut reitintä pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta.

Metsätiellä saa ajaa moottorikelkalla lumipeitteen aikana, jos tien pitäjä on sulkenut tien muiden moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikenteeltä.

Maastoliikennelaissa on säädökset maastoliikenne- ja pysäköintivirhe-

maksusta. Laissa on myös säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erityisluvasta liikuntarajoitteisen henkilön poiketa lain 4 tai 8 §:ssä säädetyistä kielloista tai rajoituksesta.

Yleisestä nopeusrajoituksesta on säädetty asetuksella. Suurin sallittu nopeus maastossa maa-alueella on 60 km/h ja jääpeitteisellä vesialueella 80 km/h. Jos ajoneuvoon on kytketty perävaunu, jossa on henkilöitä, suurin sallittu nopeus on 40 km/h.

Maastoliikennelain mukaisesti moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupavollisuus koskee maaston määritelmän mukaisesti myös jääpeitteisiä vesialueita.

Lain toimeenpanon ja noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle ja toimialueillaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Metsähallitus on valvonut maastoliikennettä hallinnassa olevilla alueillaan. Yleinen tuoteturvallisuussäätely sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004, KuTuL) noudattamista valvovat Tukes, aluehallintovirastot ja kuntien valvontaviranomaiset.

2.2 Maastojoneuvojen määrä, käyttö ja ympäristövaikutukset

Ajoneuvot on määritelty ajoneuvolaissa. Maastokelpoisia ajoneuvoja ovat muun muassa moottorikelkat, korittomat nelipyörät (L7e), kevyet nelipyörät (L6 e) ja erityiset maastojoneuvot kuten niin sanotut mönkijät. Maastokelpoisia ajoneuvoja ovat lisäksi traktorit, eräät moottoripyörätyypit ja eräät moottorityökoneet, eräät henkilö- ja kuorma-autot ja puolustusvoimien maastokelpoinen kalusto. Moottorikelkkoja oli vuonna 2009 rekisterissä 115 399 ja liikenteessä 103 264. Kevyitä nelipyöriä oli vuonna 2009 rekisterissä 5 892 (sisältäen niin sanotut mopoautot), traktorimönkijöitä 655 ja nelipyöriä 13 905. Rekisteröimättömiä mönkijöitä on eräiden arvi-

oiden mukaan noin 60 000 – 70 000. Traktoreita on rekisterissä 365 888.

Maa- ja metsätalouden yhteydessä on paljon välttämätöntä maastoliikennettä. Pelto- ja metsätyöt on pääosin luettava maastoliikenteeksi. Valtaosa moottorikelkkaliikenteestä on vapaa-ajan liikennettä ja siten sillä on erityistä merkitystä matkailuelinkeinolle ja luonnon virkistyskäytölle. Noin neljä kymmenestä moottorikelkasta on rekisteröity Pohjois-Suomeen. Uusia moottorikelkkoja rekisteröidään vuosittain noin 5000.

Pohjois-Suomessa moottorikelkkailu on saavuttanut matkailussa tärkeän sijan. Kelkoilla on merkitystä erityisesti ohjelmapalveluyritysten toiminnassa. Ammattikäytössä moottorikelkka on korvaamaton erityisesti poronhoidossa, mutta se on tärkeä myös kalastajille ja monille pienimuotoisen metsätalouden harjoittajalle. Huomattava osa moottorikelkkailusta on yksittäisten kelkanomistajien kotinsa tai loma-asunnon lähellä tapahtuvaa vapaa-ajan harrastusajelua. Kuudesosa ajaa alle 200 km vuodessa. Suurin ryhmä ajaa yli 200 km, mutta alle 1000 km vuodessa. Kolmasosa ajaa yli 1000 km vuodessa. Yli puolet käyttää polttoaineeseen alle 300 euroa vuodessa. Kelkkailukauden pituus vaihtelee Suomen eri ilmastovyöhykkeillä. Se voi olla pohjoisessa Suomessa 5 kuukautta.

Kolmannes moottorikelkoista on urheilukelkkoja, kolmannes hyötykelkkoja ja kolmannes retkeilykelkkoja. Urheilukelkoilla ei voi käytännössä ajaa reittien ulkopuolella umpilumessa. Jääpeitteinen vesialue on yleisin ajoalue. Seuraavaksi eniten ajetaan omalla maalla ja toisen maalla luvalla. Maastoliikenteen keskeisimpänä ohjauskeinona on ollut liikenteen ohjaaminen reiteille.

Moottorikelkkailu-uria ja reittejä on rakennettu noin 20000 kilometriä. Noin 4000 km väylistä on perustettu maastoliikennelain mukaisina reitteinä. Näistä Lapissa on 3000 km. Moottorikelkkauria Lapissa on noin 5000 km. Ympäristöministeriön vuonna 2008 teettämän valtakunnallisen moottorikelkkailuväyläselvityksen perusteella voidaan arvioida, että valtakunnallisen, maakuntia yhdistävän reitistön tarve olisi noin 7500 kilometriä. Tästä väylästä on noin 80 prosenttia valmiina.

Moottorikelkkailun merkittävin ympäristövaikutus on melu, koska se tapahtuu hiljaiseksi odotetuilla alueilla liikenteen väylien ulkopuolella. Meluun voidaan kuitenkin vaikuttaa nopeuksia laskemalla ja reittien sijoittelulla. Moottorikelkkojen päästöt ovat merkittäviä ajosuoritteeseen nähden. Kelkkakanta on melkoisen vanhaa ja niissä on siten valtaosin vanhanaikaisia kaksitahtisia moottoreita. Uudet moottorikelkat ovat yhä laajemmassa määrin varustettu nykyaikaisilla kaksitai nelitahtisilla moottoreilla, jotka vastaavat ominaispäästöiltään niitä vaatimuksia, joita tie- ja vesiliikenteelle asetetaan. Koska moottorikelkkailua harjoitetaan vain lumipeitteen aikana, vaikutukset maaperään ja vesistöihin ovat vähäisiä.

Lumettomana aikana maastossa liikutaan muun muassa moottoripyörillä, mopoilla, mönkijöillä, traktoreilla ja maastoautoilla. Koska maastossa maa-alueella moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on luvanvaraisista, rajoittuu ajaminen niihin alueisiin, joiden käyttöön on saatu lupa. Tieliikennekäyttöön rekisteröimättömillä maastoajoneuvoilla tiellä ajaminen on kielletty lukuun ottamatta maastoajoneuvon tilapäistä käyttöä tiellä. Kilpailuihin ja harjoituksiin tulee lisäksi olla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa tai ympäristölupa.

Maastoliikenteen liikennesuorite kilometreinä tai tonneina on vähäinen verrattuna muun muassa yksityisten teiden liikennesuoritteeseen. Yksityisten teiden liikennesuorite on puolestaan noin kaksi prosenttia yleisten teiden liikennesuoritteesta.

2.3 Nykytilan arviointi

Nykyisen voimassa olevan maastoliikennelain säätämisen jälkeen on markkinoille tullut kokonaan uusi ajoneuvoryhmä; L-luokan nelipyörät, kevyet nelipyörät ja vastaavat rekisteröimättömät maastokäyttöön tarkoitetut ajoneuvot niin sanotut mönkijät. Mainitut ajoneuvot ovat saavuttaneet kasvavaa suosiota monikäyttöisyytensä, suhteellisen edullisuutensa ja helppokäyttöisyytensä ansiosta. Mönkijöiden määrän arvioidaan kasvavan, jos lumipeitteen määrä nykyisestäään vähenee. Vastaavasti edellytykset moottorikelk-

kailuun eteläisessä Suomessa vähenisivät. Mönkijöitä arvioidaan olevan noin 80000 vuonna 2010. Mönkijäreittejä on perustettu jonkin verran. Mönkijäreittien oikeudellinen luonne on epäselvä, jonka vuoksi reitit tulisi-kin laissa määritellä. Koska myös sulan maan maastoliikennettä täytyisi saada ohjattua reiteille, tulisi laissa olla menettely myös sulan maan reittien perustamiselle moottorikelkkailureittien tapaan.

Ikävaatimuksen soveltamisen kannalta yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määrittely on ollut epäselvä, esimerkiksi ovatko pihat ja muut erityiseen käyttöön otetut alueet eristettyjä vai eivät. Liikennevahinkolautakunnan soveltamisohjeessa 2/2007 todetaan, että alueen eristäminen tulee tehdä niin tehokkaasti, ettei alueelle voi päästä muuta liikennettä, joiksi katsotaan myös kevyt liikenne eli jalankulkijat ja pyöräilijät.

Pellot ja tilakeskukset ovat pääosin maastoa. Nykyinen ehdoton 15 vuoden ikävaatimus ei vastaa maaseutuväestön käsityksiä sopivaksi ikävaatimukseksi muun muassa peltotöissä. Ikävaatimus on ollut ongelmallinen myös tietyissä matkailupalveluissa. Nuorille tuotetaan soveltuvia ajoneuvoja lumessa ja maastossa ajamiseen. Näiden ajoneuvojen käyttöä koskevia vaatimuksia tulisi täsmentää. Alueiden ja ajoneuvojen määrittelytarvetta liikenteen valvonnan kannalta on tarpeen selkeyttää.

Merkittävin sääntelyn ongelma liittyy moottorikelkkauriin ja reitteihin. Moottorikelkkailu-urat ovat usein samanlaisia kuin moottorikelkkailureititkin. Ura on maastoa ja reitti on tieliikenneläin tarkoittamaa tietä. Tiellä vaaditaan ajokorttia, maastossa ei. Reitti on tarkoitettu yleistä liikennetarvetta varten. Ura voi olla sen sijaan perustettu yksityistä tarvetta varten. Ura voidaan perustaa sopimalla maanomistajan kanssa eikä kolmatta osapuolta tarvitse nykyisin ottaa huomioon. Reitin perustamiseksi sen sijaan vaaditaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymä suunnitelma, jonka hyväksyminen edellyttää tiettyjä vaatimuksia ympäristön ja turvallisuuden suhteen. Kolmas osapuoli tulee ottaa huomioon suunnitelmassa. Kunta vahvistaa reitin pitäjän. Reitti voidaan perustaa joko reittitoimituksella tai sopimalla. Maastoliikenteen sääntelyn eräs on-

gelma on, ettei kunnalliselle ympäristönsuojeluviranomaiselle synny riittävää kokemusta menettelyistä, jos soveltamistilanteita on harvoin ja vähän. Reitit ovat usein ylikunnallisia. Moottorikelkkailureittejä on perustettu vähän verrattuna moottorikelkkailu-uriiin. Lain tarkoittama menettely on koettu hankalaksi ja turhaksi, koska reiteistä on voitu uran perustamisen kautta sopia muutoin.

Voimassa olevan maastoliikenneläin mukaisen moottorikelkkailureittisuunnitelman vahvistamismenettely ja maastossa tapahtuviin harjoituksiin ja kilpailuihin liittyvä lupaharkinta on jättänyt hankkeisiin ryhtyvän oikeudet epäselväksi sen seikan suhteen, perustuuko lupapäätös tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin vai oikeusharkintaan.

Lisääntyneen maastoliikenteen myötä, myös maastoliikenteen onnettomuuskehitys on ollut noususuuntainen koko 2000-luvun. Tutkijalautakunnat ovat tutkineet 2000-luvulla 27 mönkijäonnettomuutta, joissa menehtyi 13 kuljettajaa ja vammautui 12 kuljettajaa sekä 5 matkustajaa. Suuremmilla ajonopeuksilla ajettujen suistumisonnettomuudet ovat tapahtuneet pääsääntöisesti sorapintaisilla maanteillä tai pikkuteillä. Rauhallisemmilla ajonopeuksilla tapahtuneet onnettomuudet ovat vastaavasti tapahtuneet vaikeissa maastoajo-olosuhteissa, kuten metsien tai soraomonttujen jyrkissä rinteissä. Mönkijäonnettomuuksissa osatekijänä on ollut tietämättömyys ajoneuvon ominaisuuksista tai selkeä piittaamattomuus omasta turvallisuudesta. Vain joka neljännellä oli kypärä oikein kiinnitettynä päässä. Puolet kuljettajista (14) ajoi onnettomuuden juovuksissa. Liikennevakuutusista korvattiin 52 vahinkotapausta vuonna 2008. Vakuutusvelvollisuus koskee kaikkia mönkijöitä.

Vuosien 1996 - 2009 aikana tapahtuneissa moottorikelkkaonnettomuuksissa on kuollut 169 henkilöä, joista jääalueella 114 henkilöä (68 %) ja tiellä tapahtuneissa kelkkaonnettomuuksissa 32 henkilöä (20 %). Moottorikelkkauralla on kuollut seitsemän ja moottorikelkkareitillä kaksi henkilöä. Törmäyksissä rantapuihin ja muihin esteisiin kuoli 24 henkilöä. Jääalueella kuolleista 65 % oli alkoholin vaikutuksen alaisena. Muualla maastossa on kuollut 14 henkilöä. Vuonna 2009 tealu-

eella ei tapahtunut yhtään kuolemaan johtanutta moottorikelkkaonnettomuutta.

Reittejä perustamalla kelkkailijat voidaan ohjata pois muun muassa petollisilta jääalueilta. Reittiverkosto antaa myös pelastustehävissä oleville mahdollisuuden varautua ennalta onnettomuuksiin. Moottorikelkkareitit ovat osoittautuneet turvallisiksi kelkkailijoille.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on uudistaa maastoliikennelakia siten, että maastoliikennelaki kattaisi nykyistä paremmin maastoliikenteen sääntelyn ja järjestämisen tarpeet. Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta, parantaa ympäristönsuojelua, lisätä viranomaisten osaamista sekä parantaa kansalaisten osallistumista ja oikeusturvaa. Tarkoituksena on myös parantaa reitti- ja ratahankkeista vastaavien oikeusturvaa. Lakiuudistus ei vaikuta maanomistajan tai haltijan lähtökohtaiseen oikeuteen päättää maastoliikenteestään mailaan.

Maastoliikennelakia esitetään uudistettavaksi siten, että siinä säädettäisiin myös sulan maan aikana käytettävistä maastoliikennereiteistä.

Voimassa olevalla maastoliikennelaila on säädetty, että moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikävaatimus ei koske yleiseltä liikenteeltä eristettyjä alueita. Erityisesti maataloustöissä tämä ikärajavaatimus on koettu ongelmaksi eikä lakia ole tässä suhteessa noudatettu. On voitu ajatella, ettei ikävaatimus koskisi pelto-alueita ja tilakeskuksia, koska siellä on vähän muuta liikennettä. Ikävaatimus on ollut ongelmallinen ja hankalasti ymmärrettävä myös piha-alueilla ja matkailupalveluissa. Ikävaatimukseen esitetään joustoa, joskin 15 vuoden perusvaatimus säilytettäisiin ennallaan, koska se on samalla rikosoikeudellinen vastuukä. Ikävaatimuksesta voitaisiin poiketa tietyissä tapauksissa kuitenkin ainoastaan vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan riittävässä valvonnassa. Valvonnan kannalta hankalaa yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määritelmää voitaisiin täsmentää. Pelto-

ja piha-alueet olisivat jatkossa yksiselitteisesti maastoa. Näillä alueilla liikennettä varten rakennetut selvästi maastosta erottuvat väylät olisivat sitä vastoin teitä kuten tähänkin asti. Maa- ja metsätalousajoneuvojen ja porotalouden ajourat eivät olisi teitä.

Alueellisen kiellon tai rajoituksen pääsääntöistä merkitsemisvelvollisuutta esitetään siirrettäväksi alueellisista ympäristökeskuksesta kuntiin paikallisena täytäntönnpanotoimenpiteenä. Myös vesiliikennelaissa alueellisten kieltojen ja rajoitusten merkitseminen on ensisijaisesti kuntien vastuulla.

Laissa säädettyjen menettelyiden noudattaminen moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien perustamisessa tulisi pakolliseksi. Siten merkittävä osa nykyisistä sopimukseen perustuvista niin sanotuista moottorikelkkaurista muuttuisi siirtymäkauden jälkeen moottorikelkkailureiteiksi. Ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ja vähäliikenteiset moottorikelkkaurat jäisivät lain sääntelyn ulkopuolelle. Tällä pyritään sääntelyn oikeasuhteisuuteen. Moottorikelkkailureitit ovat tieliikennelain (267/1981) tarkoittamia teitä, joilla on noudatettava tieliikennelain liikennesääntöjä sekä kuljettajaa ja ajoneuvoja koskevia määräyksiä. Laissa määrättyllä perustamismenettelyllä on mahdollista varmistaa myös kolmannen osapuolen etu samoin kuin myös yleinen etu. Moottorikelkkailureitti on voimassa vain lumipeitteen aikana.

Maastoliikennelaissa määriteltäisiin moottorikelkkailureitin lisäksi nyt myös muiden moottorikäyttöisten maastojoneuvojen liikennettä varten tarkoitettu reitti, joka nimettäisiin maastoliikennereiteiksi. Tarkoituksena on saada maastoliikennereittien toteuttaminen laissa määritellyn suunnittelumenettelyn piiriin. Siten eri tahojen vaikuttamismahdollisuus turvattaisiin paremmin. Reitti voisi olla voimassa ympäri vuoden. Moottorikelkkailureiteistä poiketen maastoliikennereitti olisi maastoa, ja sillä noudatettaisiin maastoliikennelain liikennesääntöjä. Koska maastoliikennelaissa ei ole yksityiskohtaisia liikenteen käyttäytymissääntöjä, laissa viitataan noudatettavaksi tieliikennelain yleisiä käyttäytymissääntöjä, kuten ajaminen reitin oikeaa reunaan ja riittävän etäisyyden pitäminen edellä ajavaan. Säännösten rikkominen olisi rangaistavaa 5 §:ssä säädetyn huolellisuus- ja

varovaisuusvelvollisuuden noudattamatta jättämisenä. Reitin suunnittelun ja perustamisen yhteydessä voitaisiin parhaiten arvioida myös reitin liikenneturvallisuus. Maastoajoneuvojen käyttäminen tiellä on tieliikennelain mukaisesti pääsääntöisesti kiellettyä.

Koska moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voitaisiin jatkossa perustaa sopimuksella muun muassa yksityistä käyttötarkoitusta varten, esitetään että reitin pitäjänä voisi kunnan, kuntayhtymän, valtion, yhteisön tai elinkeinon harjoittajan lisäksi toimia myös maanomistaja tai haltija. Reitti voisi olla yksityinen tai yleinen. Yleisen, rasitteena perustetun reitin käyttäminen olisi aina maksutonta. Yksityinen reitti voi olla maksullinen tai maksuton taikka yleisessä käytössä siten kuin reitin pitäjä päättää. Yksityisen reitin pitäjä voisi valita reitin käyttäjät.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseksi tulisi reitin pitäjän laatia reittisuunnitelma. Voimassaolevan lain mukaan reittisuunnitelman hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Reittisuunnitelman hyväksyminen esitetään siirrettäväksi elinkeino-, liikenne, ja ympäristökeskuksiin, jotka jo muutoinkin ratkaisevat alueelliset maastoliikenneajotukset ja kiellot. Kunnissa reittisuunnitelmien vahvistamistapauksia on ollut varsin vähän ja moottorikelkkailureittihankkeet ovat olleet pääosin ylikunnallisia. Keskitämällä hyväksymisenettä suurempiin yksiköihin, voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä ja samalla hyväksymisen yhdenmukaisuus ja arviointiin liittyvä osaaminen lisääntyisivät. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa olisi käytettävissä myös aiempi tiepiireille keskitetty maastoliikenteen turvallisuutta koskeva osaaminen, jota voitaisiin hyödyntää osana reittien hyväksymispäätöksiä.

Reittisuunnitelma olisi hyväksyttävä, jos se täyttää laissa määrätyt vaatimukset. Reittihankkeeseen ryhtyvällä olisi siis lähtökohtaisesti oikeus reitin perustamiseen. Hyväksymisharkinta rinnastettaisiin siten esimerkiksi ympäristölupaharkintaan. Hyväksymismenettelyssä viranomaisella olisi kuitenkin oikeus asettaa ehtoja toiminnalle tai muuttaa suunnitelmaa, jos se on tarpeen laissa esitettyjen vaatimusten saavuttamiseksi.

Reittisuunnitelman hyväksymisen jälkeen perustamistapoja olisi kaksi. Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa suoraan sopimuksella maanomistajan kanssa tai se voidaan perustaa riippumatta maa- ja vesialueen omistajan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa. Mahdolliset vahingot ja haitat olisi reitin pitäjän korvattava. Maastoliikennereitti voitaisiin perustaa vain sopimalla.

Sopimukseen perustuva reitti voitaisiin ottaa käyttöön kun reittisuunnitelma on saanut lain voiman. Tietyin edellytyksin toteuttamiseen voitaisiin ryhtyä muutoksenhausta huolimatta. Jos moottorikelkkailureittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, reitti voitaisiin ottaa käyttöön, kun korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty ja rakennettu maastoon. Reitin käyttöön ottamisesta päätäisi reitin pitäjä.

Reitin pitäjän tehtäviin ja vastuisiin ehdotetaan lisättäväksi reitin pitäjän oikeudet. Silloin, kun reitti on tarkoitettu yksityistä käyttötarkoitusta varten, olisi reitin pitäjällä oikeus määrätä reitin käyttötarkoituksesta ja reitin käyttäjistä. Yksityisen reitin käytöstä voitaisiin periä maksu. Käyttäjän valinta ei saisi kuitenkaan olla syrjivää. Käytön ohjaus koskisi lain soveltamisalan mukaisesti vain moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä. Moottorikelkkailureitillä noudatetaan tieliikennelain liikennesääntöjä ja reiteillä on voimassa samat liikkumismahdollisuudet ilman moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuin yleisillä ja yksityisillä teillä.

Reitin lakkauttamisen perusteita täsmennettäisiin siten, että yksityiseen käyttöön perustettu reitti lakkautetaan joko reitin pitäjän hakemuksesta tai viranomaisen toimesta, jos reitti ei täytä laissa määrättyjä perustamisedellytyksiä tai reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti.

Rangaistussäännöksiin esitetään lisättäväksi ajoneuvon luovuttamiseen liittyvä valvontavelvollisuuden laiminlyönti sekä reitin perustamista ja kilpailuiden ja harjoitusten luvanvaraisuutta koskevien säästöjen rikkomisen. Rangaistussäännöksiä täydennettäisiin

toimenpiteistä luopumista koskevilla säännöksillä ja rikkomisen tai laiminlyönnin oikaisemista koskevilla säännöksillä.

Säännöksiä täydennettäisiin myös reittisuunnitelman esittämiseen velvoittamista ja virka-apua koskevilla säännöksillä.

Kilpailuihin ja harjoituksiin myönnettävän luvan myöntämisperusteita täsmennettäisiin siten, että lupa myönnettäisiin, jos rata täyttää laissa määrätty perustamisedellytykset.

4 Esityksen vaikutukset

Lain noudattamisen valvonta ja lain muut viranomaistehtävät pysyvät pääasiallisesti samoilla voimassa olevan lain tarkoittamilla viranomaisilla. Reittejä koskevat menettelyt siirtyisivät kunnilta valtion elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, eikä uudistuksesta aiheutuisi viranomaisille olennaisia lisäkustannuksia eikä se vaadi henkilöstölisäystä siirtymäkauden pituudesta johtuen. Alueellisten kieltojen ja rajoitusten määrän ei arvioida juurikaan lisääntyvän ja mahdolliset päätökset olisivat maksullisia. Moottorikelkkaurien muuttaminen moottorikelkkailureiteiksi siirtymäkauden aikana aiheuttaa työtä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Työmäärää on tarkoitus vähentää hyvällä ohjeistuksella. Tietyt alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voitaisiin ohjauksen tehostamiseksi osoittaa valtakunnallisiksi maastoliikenneviranomaisiksi. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa on arvioitu lisätyömääräksi 0,25 henkilötyövuotta vuodessa noin 10 vuoden ajan. Sen jälkeen tapahtumia arvioidaan olevan vain muutamia vuodessa keskusta kohti. Reittisuunnitelman hyväksyminen olisi maksullista valtion maksuperustelain mukaisesti. Arvioitu maksun suuruus olisi 500 – 1000 euroa.

Kilpailu- ja harjoitteluratoja koskevat päätökset ratkaistaisiin kunnissa paikallisina kysymyksinä. Ratoja ja niihin liittyviä hakeuksia arvellaan olevan vain yksi tai muutamia kuntaa kohden.

Lain muutosehdotuksella ei ole tarkoitus puuttua maastoliikennelaissa tarkoitettuun liikkumisoikeuteen. Maastoliikenne on voi-

massa olevan lain mukaisesti maanomistajan luvanvaraista ja eräitä maastoliikenneliikennetarpeita varten on poikkeuksia. Valtion mailla Metsähallitus on myöntänyt paikkakuntalaisille maastoliikennelupia tarpeellista liikkumista varten.

Esityksellä lisätään moottorikelkkailureiteihin ja maastoliikennereiteihin liittyvää vaikuttamista kolmannen osapuolen taholta ja samalla parannetaan hankkeesta vastaavan oikeusturvaa. Maastoliikenne pyritään säädöksillä keskittämään hyvin suunnitelluille väylille ja siten vähentämään mahdollisia liikenteen haittoja kuten vaikutuksia maaperään sekä melua. Lumipeitteisen ajan arvioidaan vähenevän erityisesti eteläisessä Suomessa. Sen johdosta esityksellä pyritään varautumaan myös sulan maan maastoliikenteen sääntelyyn.

Nykyinen maastoliikennelaki perustuu pitkälti ympäristönäkökulmien huomioimiseen. Nyt esitetyillä muutoksilla lisätään mahdollisuuksia edistää liikenneturvallisuutta osana reittisuunnitelmien hyväksymistä ja reitille asetettuja ehtoja. Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten aiempi tiepiireille kuulunut liikenneturvallisuusosaaminen saataisiin näin hyväksymispäätösten kautta kytkettyä reitinpitäjää sitoviksi turvallisuusnormitoiksi. Reittejä perustamalla kelkkailijat ohjattaisiin jatkossa aiempaa enemmän pois jääalueilta, joilla onnettomuuksia sattuu. Maastoliikennereittien perustamisella on odotettavissa saatavan aikaan vastaavia turvallisuushyötyjä kuin on saatu moottorikelkkaliikenteen keskittämällä reiteille.

Moottorikelkkaurien muuttuminen moottorikelkkailureiteiksi vaikuttaa metsästysaseen kuljetusmahdollisuuksiin. Metsästysaseen kuljettaminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa kuten moottorikelkkaurilla on kielletty. Sen sijaan metsästysasetta saa kuljettaa lataamattomana suojuksessa moottorikelkkailureiteillä, jotka ovat teitä. Siten moottorikelkkailureiitit lisäävät metsästysaseen kuljetusmahdollisuuksia ja sillä saattaa olla vaikutusta metsästyksen valvontaan.

Ikärajojen selkiyttämällä erilaisille ajoneuvoille luotaisiin puitteet näiden ajoneuvojen valvotulle käytölle. Vastuita ja rangaistuksia täsmentämällä voitaisiin aiempaa paremmin puuttua säädösten vastaiseen toimim-

taan. Lisääntyvä lapsille tarkoitettujen vapaa-ajan ajoneuvojen valmistus on jo huomioitu muun muassa mönkijöitä koskevassa standardissa. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää, että kuluttajille on jo hankinnan yhteydessä tarjolla yksiselitteistä tietoa siitä miten näitä ajoneuvoja tulee säädösten mukaan käyttää ja mitä seurauksia voi aiheutua velvollisuuksien laiminlyönnistä.

Maastoliikennelain turvallisuuden kehittämiseen liittyy kuluttajakysymysten lisäksi myös tieliikennelaila ja ajoneuvolailla säädeltyjä näkökulmia. Eri viranomaisten yhteistyötä kehittämällä päästään aiempaa suurempaan yhtenäisyyteen ja selkeyteen. Selvitystyön alla on muun muassa suojakypärän käyttöä koskevien säännösten yhtenäistämisen ja maastomönkijöiden rekisteröinti.

5 Asian valmistelu

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan 15.11.2002 katsonut, että voimassa oleva lainsäädäntö on mahdollistanut sen, että virallisia moottorikelkkailureittejä käytännössä vastaavia moottorikelkkauria on voitu perustaa ilman maastoliikennelain mukaista menettelyä, eli ilman että kansalaisilla olisi ollut lain mukainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon. Apulaisoikeusasiamies piti voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sen vakiintunutta tulkintakäytäntöä ongelmallisena. Apulaisoikeusasiamies katsoi, että vallitsevan tilanteen muuttaminen edellyttäisi lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Apulaisoikeusasiamies saattoi esittämänsä näkökohdat ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tietoon.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on ratkaisussaan 25.10.2005 ottanut kantaa maastoliikennelain uudistamistarpeeseen. Oikeuskansleri on katsonut, että moottorikelkkailu-urien perustamisesta haittaa kärsivien oikeusturva on jäänyt toteutumatta ja oikeudellisesti arveluttava tilanne on pitkittynyt. Oikeuskansleri katsoi, että ympäristöministeriön tulisi tukea esityksen valmistelua, ettei antaminen viivästy ainakaan voimavarojen vähäisyydestä johtuen.

Ympäristöministeriö on valmistellut maastoliikennelain uudistamista tekemällä eräitä

maastoliikennettä koskevia perusselvityksiä. Ympäristöministeriö on selvittänyt moottorikelkkailureittien rahoitusta (Maastoliikennemaksutyöryhmän mietintö 755/2005), moottorikelkkakannan käyttöä (Suomen ympäristö 53/2006), moottorikelkkailun melua (Suomen ympäristö 33/2007) ja moottorikelkkaväylien tavoiteverkkoa (Ympäristöministeriön raportteja 3/2009).

Lain valmistelua varten ympäristöministeriö on koonnut asiantuntijayhteysverkon, jossa on mukana liikenne- ja viestintäministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, sisäasiainministeriö, liikkuvan poliisin esikunta ja alayksiköitä, Pohjois-Savon ympäristökeskus, Lapin ympäristökeskus, Suomen Kuntaliitto, Metsähallitus, Liikennevakuutuskeskus, Suomen tieyhdistys ja Ulkoilufoorumi. Lapin maastoliikennekysymyksiä on käsitelty erikseen Lapin ympäristökeskuksen järjestämissä tilaisuuksissa. Saamelaiskäräjien, porotalouden edustajien, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliiton ja Suomen Luonnonsuojeluliiton kanssa on neuvoteltu erikseen.

Esivalmistelun pohjalta lakiesitystä on valmisteltu työryhmässä, jossa oli edustettuna ympäristöministeriö, oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, sisäasiainministeriö/Liikkuva poliisi ja Suomen Kuntaliitto. Työryhmän alustavasta esityksestä on pyydetty lausunnot 113 taholta. Lausunnot saatiin 35 taholta. Lausuntojen pohjalta työryhmä viimeisteli esityksensä. Saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukainen neuvottelu pidettiin 13.10.2010.

Ympäristöministeriö pyysi esityksestä lausunnot sisäasiainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, Metsähallitukselta ja Suomen kuntaliitolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut**1 luku Yleiset säännökset**

1 § Lain tarkoitus. Maastoliikennelain pääasiallinen tarkoitus pysyisi ennallaan. Lain tarkoituksen sisältöä tarkennettaisiin kuitenkin siten, että lain tarkoituksena mainittaisiin myös maastoliikenneolosuhteiden järjestäminen. Maastoliikenne pyritään ohjaamaan reiteille. Liikkumisen ohjaaminen reiteille on tärkeää turvallisuuden ja ympäristönsuojelun kannalta. Maastoliikennelaila jo nyt käytännössä järjestetään maastoliikenneolosuhteita muun muassa matkailun ja harrastamisen tarpeita varten.

2 § Soveltamisala. Pykälän otsikko esitetään muutettavaksi niin, että se vastaisi paremmin pykälän sisältöä. Lain soveltamisala koskisi myös maastoliikennereittejä, jotka on tarkemmin määritelty lain 13 pykälässä. Siten olisi mahdollista perustaa reittejä myös muille maastoajoneuvoille kuin moottorikelkoille. Laki koskisi edelleen vain moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä. Vesikuluneuvoja koskevaa määritelmää esitetään täsmennettäväksi vastaamaan vesiliikennelain vastaavaa määritelmää.

3 § Määritelmät. Pykälän 2) kohtaa esitetään täsmennettäväksi, koska lakiin esitetään mahdollisuutta perustaa maastoon maastoliikennereitti moottorikäyttöisille ajoneuvoille. Maastoliikenteeseen tarkoitettulla alueella tarkoitettaisiin maastoliikennereittiä ja 30 §:n tarkoittamaa kilpailu- ja harjoittelualuetta. Tien ja maaston määritelmä ei muutu voimassa olevasta laista. Voimassa olevan maastoliikennelain soveltamisessa on kuitenkin jäänyt epäselväksi, ovatko tieliikennelain 2 §:n tien määrittelemään kuulumattomat tiet maastoliikennelain kannalta teitä vai maastoa. Tarkoituksena on, että kaikki alueet ovat joko tietä tai maastoa. Muita alueita ei ole.

Tieliikennelain 2 §:n mukaan tiellä tarkoitetaan yleisnimityksenä yleistä ja yksityistä tietä, katua, rakennuskaavatietä, moottorikelkailureittiä, toria sekä muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta. Tämän lisäksi on myös muita teitä, jotka eivät myöskään siis ole maastoa. Omaksutun oikeuskäytännön mukaisesti muita teitä ovat tiet, joilla ei ole muuta kuin tiettyjen kiinteistöjen liikennettä. Näitä muita teitä ovat esimerkiksi yhdelle tai muutamalle kiinteistölle johtavat tiet, tilustiet, peltotiet ja metsätiet. Piholla olevat väylät ovat teitä. Maa- ja metsätalouden sekä porotalouden ajourat ja ajoneuvon jäljet maastossa eivät ole teitä vaan maastoa, koska niissä ei ole tehty tien perustamiseen liittyviä töitä, kuten pohjan tasaamista ja ojitusta. Pihat, pellot, metsät ja jääpeitteiset vesialueet ovat maastoa.

2 luku Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 § Oikeus liikkua maastossa. Luvun otsikkoa esitetään muutettavaksi siten, että se vastaa paremmin luvun sisältöä. Maanomistajan oikeudet sallia tai harjoittaa itse maastoliikennettä maillaan säilyisivät ennallaan. Kunnallinen pysäköinninvalvonta on todennut hinattavat ajoneuvot eli perävaunut ja hinattavat laitteet pysäköinnin valvonnan kannalta ongelmallisiksi. Selvyyden vuoksi ne rinnastettaisiin moottorikäyttöisiin ajoneuvoihin, jolloin hinattavien ajoneuvojen luvattomaan pysäyttämiseen ja pysäköintiin saataisiin kunnalliselle pysäköinninvalvonnalle selkeä puuttumisperuste. Puuttumisperuste muodostuisi myös maastoliikennerekommukselle.

Laki sotalaitokselle rauhanaikana annettavista luontaisuuksista annetun lain kumoamisesta (552/2007) tuli voimaan 1.1.2008. Nykyään puolustusvoimien oikeu-

desta käyttää tilapäisesti muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä säädetään puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 §:ssä, jonka mukaan puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä. Puolustusvoimien maastoliikennetarpeiden kannalta puolustusvoimista annetun lain 14 §:n mukainen menettely on ylimitoitettua ja monimutkaista. Siksi ehdotetaan 2 momentin 1 kohtaan lisättäväksi puolustusvoimat. Maastoliikennettä koskevalla yleislain säännöksellä ei ole tarkoitus korvata puolustusvoimista annetun lain 14 §:n erityistä säännöstä kiinteistöjen tilapäisestä käyttöoikeudesta. Oikeus moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa maa-alueella liikkumiseen, pysäyttämiseen tai pysäköimiseen ilman maanomistajan lupaa koskisi ainoastaan sellaisia puolustusvoimien tehtäviä, jotka eivät kiireellisyysvaatimuksensa puolesta mahdollista asiasta etukäteen kiinteistön omistajan kanssa sopimista. Puolustusvoimien maastoliikennetarpeet liittyvät esimerkiksi moottorimarssien harjoitteluun sekä maaston tiedusteluun ja puolustusvoimien koulutus toimintaan.

Eduskunnassa käsiteltävänä olevaan kaivoslain kokonaisuudistukseen (HE 273/2009 vp) sisältyy maastoliikennelain 4 §:n muutos, joka koskee liikkumista malminetsintä- ja kaivosalueella.

5 § Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa. Maastoliikennelaissa ei ole yksityiskohtaisia käyttäytymissääntöjä kuten tieliikennelaissa. Ennalta arvattavuuden vuoksi maastoliikennereitillä tulisi liikkua samojen periaatteiden mukaan kuin tiellä ja moottorikelkkailureitillä. Maastoliikennereitille asetettuja liikennemerkkejä tulisi noudattaa. Maastoliikennereitillä liikkujan tulee voida luottaa siihen, että kohtaavat ajoneuvot sivuuttavat toisensa oikealta ja vastaantulija käyttää oikeaa reunaa esimerkiksi näkyvyyden ollessa riittämätön mäenharjan tai kaarteiden vuoksi. Liikkujan on voitava luottaa, että takana ajava ei aja päälle, vaikka itse joutuisi pysäyttämään oman ajoneuvon. Väylien leikkaamiskohdissa on väistettävä samanaikaisesti oikealta lähestyvää ajoneuvoa. Ajo-

neuvon nopeus on sovitettava sellaiseksi kuin liikenneturvallisuus edellyttää. Ajoneuvossa on käytettävä ajovaloja, kun sitä kuljetetaan pimeän tai hämärän aikana. Maastoliikennelakiin ei säädetä erityisiä liikennesääntöjä vaan laissa säädettäisiin normi, jossa viitataan tieliikennelain 2 luvussa säädettyihin vastaaviin liikennesääntöihin. Maastoliikennereittien liikennesääntöjen rikkominen olisi maastoliikenneriikkomuksena rangaistavaa.

6 § Ikärajoitus. Erityiseen käyttöön otettujen alueiden, kuten pihan, pellon ja "yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen" määrittely ja merkitys lain ikärajoituksen soveltamisen kannalta on ollut epäselvää. Liikennevahinkolautakunta on kannanotossaan 26.10.2007 katsonut, että "liikenteeltä eristetty alue" tulee eristää niin tehokkaasti, ettei alueelle pääse liikennettä, joksi katsotaan myös kevyt liikenne eli jalankulkijat ja pyöräilijät. Eristäminen voidaan tehdä rakenteellisin ratkaisuin tai valvonnalla taikka näitä yhdistämällä. Lautakunta katsoi, että pelkkä metsään tai pellolle taikka jääle rakennetulle radalle johtavan tien katkaiseminen ei täytä eristämiseksi asetettuja vaatimuksia. Myöskään pelkkä lippusiima ei täytä eristämisen vaatimuksia ilman valvontaa. Yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määritelmään on voimassaolevassa maastoliikennelaissa sisällytetty mm. tehdas, satama ja varastoalueita, joilla voi olla vilkasta risteävää ja raskasta liikennettä.

Työmaa, tehdas, satama, varasto- ja kilpailualueet eivät sovellu alle 15-vuotiaiden käyttöön. Tämän vuoksi ehdotetaan voimassa olevan lain määritelmää täsmennettäväksi. Uusi määritelmä vastaisi liikennevakuutuslain (279/1959) tarkoittamaa määritelmää. Muulta liikenteeltä eristetty alue voisi olla tietä tai maastoa.

Perusikäraja olisi edelleenkin 15 vuotta rikosoikeudellisen vastuun ja ajokorttivaatimusten vuoksi. 15 vuoden ikävaatimusta on pidetty ongelmallisena erityisesti maatalousalueilla ja pihapiireissä, joissa yleistä liikennettä ei ole. Ehdotuksen mukaan ajoneuvon saisi kuitenkin luovuttaa alle 15-vuotiaalle, mutta 12 vuotta täyttäneelle, jos ajaminen tapahtuu alueella, jossa ei ole muuta valvomatonta liikennettä ja jos ajoneuvon luovuttaja ja ajoneuvon ajo-oikeuden omaava 18 vuotta täyttänyt valvoo ajamista. Alle 15-vuotiaan

ajamisen turvallisuudesta vastaisi ajoneuvon luovuttaja. Suora valvonta tarkoittaisi, että ajoneuvon luovuttaja on varmistanut, että ajamista valvova on ajoneuvon toiminta-alueen lähellä siten, että voi tarvittaessa auttaa ja puuttua ajamiseen. Ajo-oikeus koskisi maastoa maa-alueella. Ajo-oikeutta ei olisi maastoliikennereitillä, jolla voi olla muuta valvomatonta liikennettä. Rakennetut piha- ja peltotiet ovat niin sanottuja muita teitä, joilla ei sovelleta maastoliikennelakia.

Maastossa maa-alueella maaston esteistä ja maastoliikenteen maanomistajan yleisestä luvanvaraisuudesta johtuen liikenne ei ole tieliikenteeseen verrattuna vapaata. Vaikeista maasto-olosuhteista ja syrjäisyydestä johtuen maastossa ei välttämättä ole muuta liikennettä. Siten muun muassa porotalouden harjoittajat voisivat käyttää nuoria porotaloustöissä maastossa. Muiden poromiesten ajo samalla alueella katsottaisiin valvotuksi liikenteeksi. Samalla periaatteella muun muassa peltotyöt olisivat mahdollista nuorille, koska pellolle eivät viljelijän sallimatta muut saisi ajaa.

Jääpeitteisillä vesialueilla liikenne on yleiskäyttöoikeutta ja siten vapaata ja valvomatonta. Myös moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien liikenne on luonteeltaan valvomatonta, koska sallittu liikenne ei rajoitu yksittäiseen maanomistajaan tai haltijaan.

Maatalousyrittäjät kuuluvat pakollisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin. Maataloustöihin osallistuvalla yli 18 -vuotiaalle perheenjäsenelle voi ottaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen. Yli 12-vuotiaalle lapselle voi myös ottaa vapaaehtoisen maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuksen. Eli maatalousyrittäjien vakuutuslainsäädäntö lähtee siitä, että vasta 12 vuotta täyttänyt osallistuu maataloustöihin.

Alle 12-vuotiaat saisivat ajaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa muualla kuin maastoliikennereitillä 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohjauksessa. Ohjauksella tarkoitetaan, että ajoneuvon luovuttaja on paikalla ja seuraa ja ohjaa ajamista. Ajamisen ohjaamisesta vastaavan on huolehdittava siitä, ettei alueella ole muuta valvomatonta liikennettä ja ettei ajoalueelta päästä tielle eikä ole tielle suis-tumisvaaraa. Ajoneuvon luovuttaja vastaisi

siitä, että ajamisen ohjaus on riittävää. Luovuttajan vastuusta säädettäisiin 6 a §:ssä. Ajoneuvon tulee olla ajajalle soveltuva. Ajoneuvon tulee olla nimenomaan suunniteltu lasten käyttöön ja olla siten myös ajoneuvolainsäädännön tyyppihyväksymissäntelyn ulkopuolella. Näitä ovat mm. lasten mönkijät, moottorikelkat ja crossipyörät. Lisäämällä aikuisten velvollisuuksia lapsille tarkoitettujen ajoneuvojen käyttöön ja täsmentämällä näitä ajoneuvoja koskevia käytösäännöksiä voitaisiin myös paremmin puuttua säädösten vastaiseen käyttöön.

Moottorikelkkailureiteillä olisi voimassa ajokorttivaatimuksesta johtuva 15 vuoden ikävaatimus. Maastoliikennereitillä ajamiseen edellytetään 15-vuoden ikää, koska reitillä voi olla muuta valvomatonta liikennettä.

6 a § Luovuttajan vastuu. Ajoneuvon luovuttajan vastuusta esitetään säädettäväksi uudella pykälällä. Ajoneuvon saisi luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen. Ajoneuvon luovuttajan tulee huolehtia, että kuljettajalla on asianmukaiset suojavarusteet. Tieliikennelain 89 § edellyttää muun muassa että kuljettajan on huolehdittava siitä, että alle 15-vuotias lapsi käyttää suojakypärää.

Ajoneuvon luovuttajan 6 a §:ssä säädetyt vastuut ovat voimassa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla muulta liikenteeltä eristetyillä alueilla.

Ajoneuvon luovuttajan olisi huolehdittava siitä, että lain 5 §:ssä moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä koskevia säännöksiä noudatetaan. Säännös edellyttää että noudatetaan olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon tai haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeille sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

9 § Kielto- ja rajoitusasian käsittely. Esi-tyksen alueellisesta kiellosta tai rajoituksesta voisi tehdä myös vesialueen omistaja, koska jääpeitteinen vesialue on maastoliikennelain soveltamisaluetta.

Hakemuksesta on tarpeen tiedottaa, koska rajoitus tai kielto tyypillisesti koskee kaikkia alueella liikkuvia. Sen vuoksi esitetään pykälään lisättäväksi tiedottamista koskeva uusi 3 momentti.

Kuultaviin yhteisöihin kuuluisivat muun muassa järjestö tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnon-suojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät. Säännös vastaisi tältä osin ympäristönsuojelulain 97 §:n säännöstä. Kyseen tulisi edellä mainittujen yhteisöjen lisäksi myös esimerkiksi maastoliikennettä tai matkailupalvelua harjoittava yhteisö.

11 § Kiellon tai rajoituksen merkitseminen. Rajoitus- ja kieltoalueiden merkitseminen on paikallista toimintaa. Vesiliikennelain nojalla kunnan on merkittävä vastaavanlaiset rajoitusalueet. Sen vuoksi esitetään, että kielto- tai rajoitusalueen merkitsisi kunta. Tässä suhteessa sääntelyä yhdenmukaistettaisiin.

3 luku **Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit**

13 § Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti. Luvun otsikkoa esitetään muutettavaksi, koska reittiluku koskisi moottorikelkkailureittien lisäksi myös maastoliikennereittejä. Tällä varauduttaisiin niin sanottujen mönkijöiden reittitarpeeseen.

Maastoliikenteen vaikutuksilla ja liikennemäärillä on vaikutusta liikenteen ohjaustarpeeseen. Sen vuoksi esitetään, että laissa tarkoitettu sääntely kohdennetaan reitteihin, joiden vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Liikenteen sääntelyn tulee olla oikeasuhteista. Liikenteen määrä, liikenteen luonne ja liikenteen sijainti vaikuttavat liikenteen ohjaustarpeeseen. Taajamissa ja loma-asutusalueilla on suurempi tarve liikenteen ohjaamiselle kuin syrjäseuduilla. Syrjäseudulla liikenne voi olla säännöllistä ja vakituistakin, eikä sillä ole vaikutusta kolmannen osapuoleen, yleiseen liikenneturvallisuuteen eikä ympäristönsuojeluun. Siten esimerkiksi syrjäseutujen vähäliikenteiset urat eivät täyttäisi reitin määritelmää ja laissa määritelty suunnitteluvollisuus ei koskisi niitä. Asutullakin alueella ura voidaan katsoa vai-

kutuksiltaan ja liikennemääriltään vähäiseksi, jos uran käyttöoikeus on rajallinen, niin ettei ohjaamistarvetta ole turvallisuuden, ympäristönsuojelun tai kolmannen osapuolen kannalta. Liikenteen ohjaustarvetta katsottaisiin yleensä olevan silloin olemassa, jos reitin käyttöoikeus on rajoittamaton. Tällaisia olisivat esimerkiksi monet nykyiset Metsähallituksen maksulliset urat ja matkailukeskusten asiakkaiden käytössä olevat lähireitit. Reitin käytön maksullisuus ei vaikuta liikenteen ohjaustarpeeseen.

Liikenteeltään ja vaikutuksiltaan vähäinen reitti on tyypillisesti tarkoitettu vain tietyn kiinteistön tai kiinteistöjen käyttöön tai tietyille käyttäjäryhmälle tai liikenne muutoin on vähäistä. Käytön tulisi olla valvottua siten, ettei reitillä olisi luonteeltaan yleistä, rajoittamatonta käyttöoikeutta. Liikenteen määrän tulisi olla vähäinen, siten ettei ole tarpeen saattaa voimaan tieliikennelain maastoliikennesääntöjä ja ettei ole tarpeen lähemmin ennalta arvioida uran turvallisuus- ja ympäristökysymyksiä tai vaikutuksia muille tahoille. Liikenne olisi maanomistajan luvanvaraista ja ajajaa koskisivat maastoliikennelain 5 §:n ajajaa koskevat yleiset velvoitteet. Vähäliikenteinen reitti on tyypillisesti esimerkiksi yhden harrastekerhon tai yrityksen käytössä.

Alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus arvioi tarvittaessa onko kysymyksessä sellainen reitti, johon sovelletaan maastoliikennelain reittisäännöksiä.

Voimassaolevan maastoliikennelain mukaisesti moottorikelkkailureitillä saa ajaa vain moottorikelkalla. L-luokan korittomat teloilla varustetut ajoneuvot, niin sanotut telamönkijät soveltuvat myös moottorikelkkailureitillä käytettäväksi. Siten ehdotetaan moottorikelkkailureittimääritelmää laajennettavaksi siten, että niillä saisi ajaa myös muilla moottorireillä kuin moottorikelkoilla. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie. Koska maastoliikennelain soveltamisala kattaa ainoastaan moottorikäyttöisten ajoneuvojen käytön maastossa, eikä lain sääntely siten koske muita ajoneuvoja tai muuta maastossa liikumista olisi koiravaljakon, hiihtäjän ja jalankulkijan kulkeminen moottorikelkkailureitillä jatkossakin sallittu.

Maastoliikennereitit on tarkoitettu ensisijaisesti mönkijöille, mutta myös muutkin maastokelpoiset ajoneuvot tulisivat kysymykseen, jos reitti on siihen suunniteltu. Maastoliikennereitti ei kuitenkaan olisi varsinaisen tien korvaaja. Maastoliikennereitti olisi maastoa ja siten sillä noudatettaisiin maastoliikennelain 5 §:ssä määriteltyjä liikennesääntöjä. Maastoliikennereitillä nopeudet olisivat yleensä vähäisiä. Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Maastoliikennereittiä ei voisi perustaa jäälle. Jäällä ajaminen on sallittua vesilain yleiskäyttöoikeuden perusteella.

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti tulisi olla merkitty siten, että reitin käyttäjä tietää olevansa reitillä.

14 § Reitinpitäjä. Pykälässä esitetään säädettyväksi, että reitillä tulee olla pitäjä, joka vastaisi reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitinpitäjän hyväksyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus reittisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Koska moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin pitäjä voisi olla myös yksityinen, ehdotetaan että myös maan omistaja tai haltija voisi toimia reitin pitäjänä.

Pykälässä ehdotetaan säädettyväksi reitin pitäjän hyväksymisen edellytyksistä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätoimintaohjaavista seikoista. Reitinpitäjällä tulee olla taloudellinen ja toiminnallinen valmius ja kyky pitää reittiä 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Reitinpitäjän tulisi pystyä huolehtimaan siitä, että reitti on käyttötarkoituksella huomioon ottaen asianmukaisessa kunnossa, riittävästi merkitty ja että reitille on sijoitettu liikenneturvallisuuden edellyttämät tarpeelliset liikennemerkit.

14 a § Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella olevat reitit. Valtion luonnonsuojelualueille ja erämaa-alueille perustettavia moottorikelkkailureittejä koskevat säännökset ovat voimassa olevan lain 13 §:ssä. Näitä erityisalueita koskeva sääntely ehdotetaan otettavaksi nyt omaan pykälään. Reittien perustamisesta valtion omistamille luonnonsuojelualueille päättäisi Metsähallitus. Periaate vastaa nykyisessä laissa olevaa periaatetta. Metsäntutkimuslaitoksella ei ole enää hallin-

nassaan luonnonsuojelualueita, joten laitosta ei ole tarpeen mainita pykälässä.

Luonnonsuojelulaissa ei ole viittauksia maastoliikennelakiin, joten maastoliikenteen sääntely luonnonsuojelualueillakin perustuu ensisijaisesti maastoliikennelakiin. Tämän vuoksi onkin tarpeen säätää, että päätösvalta Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden osalta on edelleen Metsähallituksella, joka pystyy parhaiten arvioimaan reitin vaikutukset suhteessa alueiden suojelun tavoitteisiin ja sovittamaan myös reittien sijoittumisen suhteessa suojelualueen muun hoidon ja käytön suunnitteluun. Muutoksenhausta Metsähallituksen päätökseen on säädetty 31 §:ssä. Pykälässä on myös maastoliikennelain ja luonnonsuojelulain rauhoitussäännösten suhdetta täsmentävä viittaus. Reitinpitämisen edellytyksistä on säädetty 15 §:ssä. Reitillä laadittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään ja sen nojalla määrätään.

Erämaa-alueelle perustettavasta moottorikelkkailureitistä päätettäisiin, kuten nykyisinkin, alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Asiasisällöltään momentti vastaa nykyisen maastoliikennelain vastaavaa säännöstä paitsi, että reitin perustamismahdollisuus koskisi myös kesäaikaista maastoliikennereittiä. Tällä on tarkoitus vähentää kesäaikaisen maastoliikenteen haittoja ohjaamalla liikennettä ennalta suunnitelluille reiteille. Erämaa-alueilla porotalouden laidutilanne ja muut olosuhteet voivat muuttua vuosittain, joka saattaa vaikuttaa reitin käyttämisen edellytyksiin. Usein reitin sijaintia on tarpeen tilapäisesti muuttaa. Sen johdosta momenttiin esitetään lisättäväksi Metsähallitukselle oikeus muuttaa hoito- ja käyttösuunnitelmassa osoitetun reitin sijaintia, mikäli se on tarpeen porotalouden harjoittamisen kannalta.

15 § Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen ja sijoittamisen edellytykset. Reitti perustetaan joko sopimuksella tai toimituksella. Sopiminen olisi ensisijainen moottorikelkkailureittien perustamistapa ja ainoa tapa perustaa maastoliikennereitti. Reitinpitämiseen tarvitaan lisäksi aina lainvoimaisella tai muuten täytäntöönpanokelpoisella päätöksellä hyväksytty reittisuunnitelma. Sopimukseen perustuva

reitti voitaisiin viedä toimitukseen, mikäli siitä on sovittu.

Voimassa olevassa laissa oleva mahdollisuus perustaa moottorikelkkailureitti tiettyjen edellytysten täytyessä ilman maanomistajan tai haltijan suostumusta säilyisi ennallaan. Reitin perustaminen olisi edelleen mahdollista alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, kun yleinen kulkuyhteys on tarpeen yleisessä käytössä olevalle palvelulle kuten huoltoasemalle, majoitus- tai ravitsemisliikkeeseen. Yleisen kulkuyhteyden tarve selvitetäisiin reittisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Ratkaisevassa osassa tarpeen arvioimisessa olisi kunnan antama lausunto reittisuunnitelmasta. Yleisen kulkuyhteyden luominen voi olla tarpeellista myös maastoliikenteen haittojen ehkäisemiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi. Voi olla myös tilanteita, joissa moottorikelkkailureitti on sijoitettava maanomistuksesta riippumatta tietyille liikennealueelle tai taajamassa soveltuvimpaan paikkaan taikka maastossa kulkukelpoiseen paikkaan. Yleinen tarve perustaa reitti alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta voi syntyä myös, jos merkittävä osa reittialueen maanomistajista on antanut suostumuksen reittiin. Tällöin muodostettavaan rasiteoikeuteen tulisi soveltaa samoja ehtoja, mitä reittihankkeen sopimalla perustetuissa osissa on sovittu. Rasitteen muodostamismahdollisuus toimituksella ilman maanomistajan suostumusta koskisi vain moottorikelkkailureittiä.

Maastoliikennereitti voitaisiin viedä toimitukseen vain, jos siitä on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa (18 §). Maanomistajan tahdon vastaista maastoliikennereitin perustamismahdollisuutta ei pidetä tarpeellisena, koska mönkijät voidaan tarvittaessa rekisteröidä tieliikennekäyttöön, joka vähentää maastossa ajamisen välttämättömyyttä.

Reitti tulisi perustaa ja pitää niin, ettei siitä aiheutuisi laissa kiellettyä seuraamusta. Suunnitelma olisi hyväksyttävä, jos maastoliikennelaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Maanomistajalla tai haltijalla olisi siten lähtökohtaisesti oikeus määrätä maastoliikenteestään, jollei kysymys ole yleisestä liikennetarpeesta tai maastoliikennelaissa kiellettyä toiminnasta.

Voimassa olevassa laissa määriteltyjä reitin perustamisedellytyksiä on täydennetty siten, ettei reitin perustaminen saisi aiheuttaa laissa mainittua seuraamuksen vaaraa. Reitin sijoittamisessa on otettava huomioon muun muassa puolustusvoimien hallinnassa olevat alueet, joihin liittyy varomääräyksiä ja muita rajoitteita. Reitin rakentamisessa on otettava huomioon riittävien näkemäalueiden perustaminen teiden ja rautateiden ylityskohtiin.

Reitin sijoittamisessa tulisi ottaa kaava huomioon eikä reitin sijoittaminen saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta luonnonsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisesta moottorikelkkailureittejä ja maastoliikennereittejä laadittaessa ja hyväksyttäessä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä, erityisesti suojeltavien lajien elinympäristöjä sekä lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua koskevat säännökset ja määräykset on otettava huomioon reittejä laadittaessa ja reittisuunnitelmia hyväksyttäessä. Sama koskee luonnonsuojelulain 10 luvun, Natura 2000 -verkostoa koskevien säännösten huomioon ottamista. Vastaavatyypinen viittaussäännös on ollut lukuisissa alueiden käyttöä sääntelevissä laeissa jo vuodesta 1997 lähtien, jolloin toteutettiin luonnonsuojelulainsäädännön kokonaisuudistus. Mainitut säännökset on lähtökohtaisesti otettava huomioon joka tapauksessa, mutta selvyyden vuoksi säännös ehdotetaan sisällytettäväksi nyt myös maastoliikennelakiin.

Momentin lopussa oleva viittaus siihen, mitä luonnonsuojelulain nojalla määrätään, tarkoittaa viittausta luonnonsuojelulain 24 §:n nojalla perustettuihin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin ja siihen, mitä näiden rauhoitusmääräyksissä liikkumisesta maastossa on määrätty.

15 a § Saamelaiden oikeudet. Nykyiseen maastoliikennelakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä saamelaisille kuuluvien oikeuksien huomioon ottamisesta moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien rakentamisessa. Nyt ehdotetaan säädettäväksi, että moottorikelkkailureittiä tai maastoliikennereittiä ei saisi sijoittaa siten, että reiteistä aiheutuisi

pykälässä mainittu seuraus. Nämä hankkeet olisi toteutettava siten, ettei reitin perustaminen tai käyttäminen yksin tai yhdessä alueiden muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaiden kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Säännös ohjaisi ennen kaikkea hankkeen suunnittelua ja toteuttamista siten, ettei siitä aiheutuisi lainkohdassa tarkoitettuja seurauksia.

16 § Reittisuunnitelma. Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta säädettäisiin lain 16 §:ssä nykyisen 15 §:n sijaan. Suunnitelman avulla voidaan ennalta arvioida reitin vaikutuksia ja tarpeellisuutta. Reittisuunnitelmalta vaadittava tarkkuus sen sijainnin määrittämiseksi ja ympäristöseikkojen selvittämiseksi riippuisi muun muassa reitin tarkoituksesta, alueen maankäytöstä, maanomistuksesta ja luontosuhteista. Jos reitti palvelisi yleistä liikennetarvetta ja reitistä perustetaan pysyvä rasite maanomistajan tahdon vastaisesti, tulee yleisen tarpeen vaatimus selvittää. Tällöin on myös reitin sijainti määriteltävä sillä tarkkuudella, että sen pohjalta voidaan maanmittaustoimitus tehdä. Reitintä sijainti voitaisiin määrittellä myös yleispiirteisemmin, jos maanomistusolot ja suunnitelman laillisuuden arviointi sen sallivat. Tällä pyrittäisiin siihen, että esimerkiksi porotalousalueilla voitaisiin reitin sijaintia muuttaa muun muassa laiduntilanteen vuoksi.

Voimassaolevan lain moottorikelkkailureitin perustamismenettelyn soveltaminen on ollut hankkeesta vastaavan harkinnassa. Velvoitetta soveltamiseen ei siis ole ollut. Nyt esitetään, että moottorikelkkailureitti tai maastoliikennereitti voitaisiin perustaa vain maastoliikennelain mukaisella menettelyllä, jollei reitti ole vaikutuksiltaan ja liikennemääriltään vähäinen. Reittiä ei saisi siten enää perustaa pelkästään reittihakkeesta vastaavan ja maanomistajan välisellä sopimuksella. Perustamismenettelyn soveltamisvelvollisuus koskisi sellaisia reittihankkeita, joilla on yleiset moottorikelkkailureitin tai maastoliikennereitin tunnusmerkit ja käyttötarkoitus. Reitintä tulisi olla maastosta erottuva ja merkitty. Säännös ei koskisi tilapäisiä tapahtumia tai tilapäistä liikennettä. Säännös ei

myöskään koskisi muun muassa maa- ja metsätyökoneiden sekä porotalouden ajouria.

Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuus olisi reitin pitäjällä, joka muutoinkin vastaisi reitin perustamisesta ja pitämisestä.

Perustamismenettelyn laiminlyömisestä voisi seurata 34 §:ssä mainittu uhkasakko tai teettämishukka taikka mahdollisuus 25 §:n 7 kohdan nojalla tuomita maastoliikennerekokomuksesta sakkoon.

17 § Reittisuunnitelman käsittely. Voimassa oleva laki edellyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymää suunnitelmaa, jos reitti aiotaan perustaa lain tarkoittamalla tavalla. Reittisuunnitelmat ovat olleet usein ylikunnallisia, kuntarajat ylittäviä. Reittisuunnitelmien hyväksymistapahtumia yksittäisissä kunnissa on ollut melko harvoin eikä kunnille ole siten kertynyt alan erityisosaamista. Sen johdosta ehdotetaan, että reittisuunnitelmien hyväksyntä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväksi. Alueellisten kieltojen ja rajoitusten tarpeen harkinta olisi hyvä tehdä samassa viranomaisessa kuin reittisuunnitelmien hyväksyminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on liikenteen ja ympäristönsuojelun osaamista.

Reittisuunnitelman hyväksyisi hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka muutoinkin päättää maastoliikennettä koskevista rajoituksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea ja muille tahoille tilaisuus lausua mielipiteensä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta olisi ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta olisi annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulisi pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan

ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee.

Jos reitti sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaisen kotiseutualueelle ja reitti voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin, saamelaiskäräjille on varattava tilaisuus antaa lausunto. Neuvotteluvollisuudesta säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maksuista päättäminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön toimivaltaan.

17 a § Reittisuunnitelman hyväksyminen. Reittisuunnitelman hyväksymisestä esitetään säädettäväksi omassa pykälässä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyisi suunnitelman, jos se täyttäisi 15 ja 15 a §:ssä säädetyt perustamisen edellytykset. Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voitaisiin liittää tarpeellisia määräyksiä reitistä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi. Määräykset voisivat koskea muun muassa reitin käytön ja muun maastoliikenteen kuten metsätalouteen liittyvän liikenteen yhteensovittamista, nopeusrajoituksia, merkintää ja näkemäalueita risteyksissä.

17 b § Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen. Reitin perustamisesta aiheutuvien menetysten korvaamisesta säädettäisiin uudessa pykälässä. Jos reitti perustetaan sopimuksella, korvaukset sopijapuolten kesken määriteltäisiin sopimuksessa. Jos reitti vietään reittitoimitukseen, määriteltäisiin korvaukset toimituksessa, ellei korvauksista ole sovittu. Poro- tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuvat menetykset olisi korvattava. Tällöin korvaukset määriteltäisiin toimituksessa, jollei niistä ole sovittu. Korvauksen suorittamisesta vastaisi reitinpitäjä.

17 c § Reittiä koskevan päätöksen täytäntöönpano. Pykälän mukaan reittisuunnitelman lainvoimaisuus olisi toiminnan aloittamisen edellytys. Vastaavan tyyppinen säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Pykälän 2 momentin mukaan lupaviranomainen voisi päätöksen hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan aloittaa valituksenalaista lupapäätöstä noudattaen valituksesta huolimatta, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen reittipäätöksen kumoamisen tai reittiä koskevan määräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuudesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Määräys voitaisiin antaa vain perustelusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Valitusviranomainen voisi kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Vastaavan tyyppinen säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Asetettavan vakuuden tulisi olla lajiltaan esimerkiksi pankkitakaus tai talletustodistus. Sen tulisi lisäksi olla määrältään riittävä ympäristöön ennalleen saattamiseksi. Määräys toiminnan aloittamisesta voitaisiin antaa luvan yhteydessä. Määräystä voitaisiin hakea myös erikseen sen jälkeen kun on selvinnyt, että päätöksestä on valitettu. Tällöin viranomaisen tulisi kuulla muutoksenhakijoita ennen päätöstä.

18 § Reittitoimitus. Rasitteen perustamisoi-keutta maanomistajan tahdon vastaisesti ei ole tarkoitus muuttaa voimassaolevasta laista. Moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne- reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Ellei reitti perustu 15 §:n 1 momentin tarkoittamaan sopimukseen, toimitusta on haettava vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos reitti perustuu sanotussa lainkohdassa tarkoitettuun sopimukseen ja toimitusta haetaan edellä asetetun määräajan jälkeen, toimituksen suorittamisen edellytyksenä on, että reittiä koskeva sopimus edelleen sitoo reittialueen omistajaa.

Säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että reittitoimitusmahdollisuus koskisi myös maastoliikennereittejä, mikäli kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa asiasta on sovittu.

Reittitoimituksella saavutettaisiin riittävä tarkkuus ja yhdenmukaisuus kiinteistörekisteriin merkitsemistä vasten. Menettelyllä turvataan reitin ennallaan pysyminen myös silloin, kun kiinteistön omistaja vaihtuu.

19 § Reitin käyttöönotto. Reitin käyttöön ottamisesta päättäisi reitinpitäjä, koska yleistä reitinpitovelvollisuutta ei ole. Maastoliikennereitti voitaisiin ottaa käyttöön, kun reititus suunnitelman hyväksymistä koskeva päätös on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu ja reitτισopimuksessa sovitut asiat on tehty. Jos reittiä koskeva asia on käsiteltävä reititoimituksessa, ei reittiä saisi ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu. Reitin pitäjän oikeuksista ja velvollisuuksista säädettäisiin 20 §:ssä.

20 § Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet. Reitin pitäjällä olisi oikeus pitää reittiä reititus suunnitelman mukaisesti. Reitin pitäjällä olisi velvollisuus ja oikeus asettaa reitille reitin turvallisen käytön kannalta tarpeellisia liikennemerkkejä ja muita vastaavia liikenteen ohjauslaitteita. Reitin tulisi olla käyttö tarkoitustaan vastaavassa kunnossa.

Säännös koskisi sekä moottorikelkkailureittejä että maastoliikennereittejä. Reitissäännökset kattaisivat myös luonteeltaan yksityistä tarvetta palvelevat reitit. Yksityisen reitin pitäjällä olisi oikeus määrätä moottorikäyttöisten ajoneuvojen käytöstä reitillä. Yksityinen reitti voisi olla maksullinen tai varattu vain tietyille asiakasryhmälle. Asiakasvalinta ei saa olla syrjivää yhdenvertaisuuslaisissa (21/2004) tarkoitettulla tavalla. Reitin pitäjä ei saa puutua lailliseen liikkumiseen ja toimintaan reitillä. Moottorikelkkailureitillä noudatettaisiin tieliikennelain liikennesääntöjä ja maastoliikennereitillä maastoliikennesääntöjä. Reitillä ajettaisiin omalla vastuulla noudattaen lain 5 §:ssä säädettyä varovaisuusvelvoitetta.

20 a § Reitin käytöstä perittävät maksut. Reitinpitäjänä voisi ehdotuksen mukaan olla myös yksityinen taho. Reitin rahoitus voi tällöin tai muustakin syystä olla riittämätön. Siten olisi tarpeen, että reitin pitäjä voisi periä maksuja muun muassa reitin perustamisesta, ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvien kulujen kattamiseksi. Maksuvelvollisuus on annettava tiedoksi reitin varrelle selvästi asetetussa taulussa. Maksun laiminlyönti on asianomistajan syytettäväksi ilmoitettava asia.

Merkittävä osa yksityisten moottorikelkkailureittien käytöstä on ollut maksullista. Myös Metsähallituksen moottorikelkkaurien käyttö on ollut maksullista, vaikka ne on tar-

koitettu yleiseen käyttöön. Tätä tilannetta ei ole tarkoitus muuttaa, vaan reitin käyttämisen maksullisuus olisi reitin pitäjän harkinnassa.

Valtion, lähinnä Metsähallituksen, reitin käyttäjiltä perimiin maksuihin sovellettaisiin valtion maksuperustelakia ja Metsähallituksesta annettua lakia (1378/2004). Maastoliikenneasiat ovat ympäristöministeriön toimialaan kuuluvia Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä. Valtion maksuperustelain mukaan asianomainen ministeriö päättää, mitkä sen toimialan suoritteet tai suoriteryhvät ovat maksullisia, mistä suoritteista tai suoriteryhmästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella ja mitkä suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Valtion maksuperustelaisissa on pääsääntönä periä suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuneita kokonaiskustannuksia eli omakustannusarvoa vastaava maksu. Valtio perii reitin käyttäjiltä lupamaksuja, joilla voidaan kattaa reitin perustamisesta, ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvia kuluja ja maksu sisältää maastoliikennelupahallinnosta valtiolle aiheutuvat kustannukset.

Kuntien yleisten moottorikelkkailureittien käyttö on ollut usein maksutonta, koska ne on perustettu yleistä liikennetarvetta varten. Kunnalle perittävän maksun perusteen on soveltuvin osin vastattava maksuperustelakia. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä takassa.

Muiden kuin valtion tai kuntien pitämien reittien käytöstä perittävästä maksusta määrää reitin pitäjä. Reitinpitäjällä ei olisi oikeutta periä maksua 15 § 2 momentissa tarkoitettuna pysyvänä rasitteena perustetun reitin käyttämisestä.

21 § Vastuu vahingoista. Pykälässä ilmaistaisiin reitin pitäjän vahinkovastuu käänteisesti voimassa olevaan säädökseen nähden. Reitin pitäjän vastuita reitin pitämisessä ei ole tarkoitus lisätä voimassa olevasta laista. Reitillä ajettaisiin edelleenkin omalla vastuulla riittävää varovaisuutta noudattaen.

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 § Reitin siirtäminen. Reitin pysyvään siirtämiseen sovellettaisiin, mitä reitin perus-

tamisesta on säädetty. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi, sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jonka maanomistaja hyväksyy ja josta ei aiheudu 15 §:n 2–4 momentissa tai 15 a §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia. Tällaiseen vähäiseen siirtämiseen ei sovelleta reitin perustamista koskevaa menettelyä.

Reitin siirtäminen on useinkin tarpeellista. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi porotalouden laidunolosuhteiden muutokset, metsän hoitoon ja maataloustuotantoon liittyvät syyt ja liikenneturvallisuuden parantaminen sekä jääolot. Reitin vähäinen siirtäminen tarkoittaa, ettei reitin käyttötarkoitusta, käytön määrää ja yhteyttä muuteta niin, että se vaikuttaisi suunnitelman hyväksymisperusteisiin. Tarkoituksena on, että reitin pitämisessä otettaisiin huomioon luonto- ja liikenneympäristössä tapahtuvat muutokset. Reitin siirtäminen ei saa vaikuttaa kolmannen osapuolen etuun tai oikeuteen ilman suostumusta.

Pykälä koskisi myös maastoliikennereittejä.

23 § Reitin lakkauttaminen. Moottorikelkkailureitti tai maastoliikennereitti voitaisiin lakkauttaa, jos reitin pitäjä sitä pyytää tai jos reitti ei täytä laissa määrättyjä reitin perustamisen ja sijoittamisen edellytyksiä taikka reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti. Sopimuksen perustuvan reitin lakkauttaminen olisi tarpeen, jos reitin pitäjä ei halua tai voi enää pitää reittiä. Reittitoimituksessa käsitelty reittirasite voitaisiin lakkauttaa, jos reitille ei ole enää yleistä tarvetta.

Reitti lakkautettaisiin reitin pitäjän hakemuksesta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oma-aloitteisella päätöksellä. Reitin lakkauttamispäätökseen voitaisiin liittää tarpeellisia määräyksiä muun muassa reittialueen palauttamisesta ennalleen. Pykälä koskisi myös maastoliikennereittejä.

4 luku **Rangaistussäännökset**

25 § Maastoliikennerekkomus. Pykälän 1 kohta esitetään tarkennettavaksi siten, että sisältö vastaa hinattavaa ajoneuvoa koskevaa muutosta 4 §:ssä.

Pykälän 3 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että 5 §:n 3 momentissa säädettyjen

maastoliikennereitillä noudatettavien liikennesääntöjen rikkomisesta rangaistaisiin maastoliikennerekkomuksena. 5 §:n 1 momentin rikkomisesta rangaistaan tieliikennelain 103 §:n nojalla liikennerekkomuksena, koska tieliikennelaissa on vastaava säännös.

Pykälän 4 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että kohdassa säädetäisiin rangaistavaksi moottorikäyttöisen ajoneuvon luovuttaminen alle 15 -vuotiaalle 6 §:n ikärajoitus-säännösten ja 6 a §:n luovuttajan vastuuta koskevien säännösten vastaisesti.

Pykälän 5 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että kohdassa säädetäisiin rangaistavaksi moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n nojalla antamaa kieltoa tai rajoitusta. Säännös vastaa voimassaolevan lain 25 §:n 4 kohtaa.

Pykälän 6 kohtaa esitetään muutettavaksi vastaamaan nykyistä voimassa olevan lain pykälän 5 kohtaa. Kohdan mukaisesti rangaistavaa olisi yleisen nopeusrajoituksen ylittäminen.

Pykälän 7 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että rangaistavaa olisi moottorikelkkailureitin tai maastoliikennereitin perustaminen ilman lain edellyttämää menettelyä.

Pykälän 8 kohta on uusi. Kohdassa esitetään rangaistavaksi 34 a §:n nojalla määrätyn reittisuunnitelman esittämisvelvollisuuden laiminlyönti.

Pykälän 9 kohta on uusi. Kohdassa esitetään rangaistavaksi reittisuunnitelman hyväksymispäätökseen tai reittitoimituksessa annettuun päätökseen sisältyvien määräysten noudattamatta jättäminen.

Pykälän 10 kohta on uusi, mutta sen sisältö vastaa nykyisen lain 25 §:n 6 kohtaa. Rangaistavaa olisi 30 §:ssä tarkoitetun luvan hakemisen laiminlyönti tai luvan määräysten rikkominen.

Pykälän 11 kohta on uusi, mutta sen sisältö vastaa nykyisen lain 25 §:n 7 kohtaa. Rangaistavaa olisi 33 §:ssä tarkoitetun pysähtymismerkin noudattamatta jättäminen.

Rangaistusnimikkeenä olisi maastoliikennerekkomus ja rangaistuksena sakko, jolle teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu.

26 § Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että pysäköintivirhemaksuseuraamus koskisi myös moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvaton pysäyttämistä tai pysäköimistä toisen maalla.

26 a § Toimenpiteistä luopuminen. Esitetty toimenpiteistä luopumista koskeva säännös vastaa vesiliikennelain 25 §:n säännöstä. Vastaava säädös on myös tieliikennelain 104 §:ssä. Toimenpiteistä luopumista koskevia säädöksiä ovat myös esitutkintalain 4 ja 43 §, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 7 § ja rikoslain (39/1889) 6 luvun 12 §.

27 § Syyteoikeus. Virallinen syyttäjä voisi kuitenkin nostaa syytteen omastakin aloitteestaan, jos erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii. Syytteen nostaminen ilman asianomistajan syytevaatimusta tulisi siten mahdolliseksi niissäkin edellä mainituissa asianomistajarikoksissa, joissa tällaista mahdollisuutta ei nykyisin ole. Näin voisi käydä esimerkiksi silloin, kun joku on toistuvasti tai laajamittaisesti syyllistynyt 25 §:n 1 tai 2 kohdassa mainittuihin rikkomuksiin, mutta joko painostamalla tai uhkailemalla saanut asianomistajan luopumaan syytteestä taikka asianomistaja tai useat asianomistajat eivät vielä tiedä rikoksesta eikä heitä viipymättä tavoiteta ja syytteen nostamisella on tärkeä ennalta ehkäisevä merkitys.

5 luku Erinäiset säännökset

29 § Yleinen nopeusrajoitus. Asetuksenantovaltuutta esitetään täsmennettäväksi perustuslain soveltamisperiaatteiden vuoksi. Yleiseltä liikenteeltä eristetyn alueen määritelmää esitetään täsmennettäväksi 6 §:ään esitetyn muutoksen mukaisesti.

30 § Kilpailut ja harjoitukset. Pykälää täsmennettäisiin siten, että lupa kilpailuihin ja harjoituksiin olisi myönnettävä, jos hanke täyttää laissa määrätyt vaatimukset. Periaate vastaa ympäristöluvan myöntämisperiaatetta. Luvan myöntämisen perusteet vastaisivat voimassa olevan lain perusteita. Myös vesiliikennelaissa on vastaava säännös. Lain tarkoittamat kilpailu- ja harjoittelualueet eivät

olisi ympäristönsuojeluasetuksen tarkoittamia ulkona sijaitsevia moottoriturheiluratoja. Näiden suorituspaikkojen eroa ei voi käytännössä täsmällisesti määritellä. Maastoliikennelain soveltamisalaa olisivat maastoon maaston mukaisesti sijoitetut suorituspaikat. Näitä voisivat esimerkiksi olla jääradat ja sellaiset moottoripyörä- ja mönkijäradat, joita ei ole päällystetty kestopäällysteellä. Moottoriturheiluradat olisivat pääsääntöisesti kestopäällystettyjä niin että suuret nopeudet olisivat mahdollisia. Moottoriturheiluradoilla on tyypillisesti katsomorakenteita ja huolto- ja varikkoalueita. Lakien soveltamisen suhteen on tärkeää, että kilpailu- tai harjoittelupaikat ja radat kuuluisivat lain jommankumman lupajärjestelmän soveltamisalaaan. Ympäristöluvan tarve voi syntyä YSL:n 28 §:n 3 kohdan nojalla naapurussuhderasituksen perusteella suorituspaikan tyypistä riippumatta.

Voimassa olevan lain mukaisesti lupaa ei tarvita poliisin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puolustusvoimien harjoitukseen. Säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että myöskään Rajavartiolaitoksen harjoitukseen ei tarvittaisi lupaa. Rajavartiolaitoksella on sekä poliisiluonteisia että etsintä- ja pelastustehtäviä. Rajavartiolaitos osallistuu sotilaallisen maanpuolustukseen.

30 a § Lupapäätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta. Pykälän mukaan lupapäätöksen lainvoimaisuus olisi toiminnan aloittamisen edellytys. Vastaava säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi luvan hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan aloittaa valituksenalaista lupapäätöstä noudattaen valituksesta huolimatta, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuudesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Määräys voitaisiin antaa vain perustelusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Valitusviranomainen voisi kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Vastaava säännös on ympäristölupamenettelylaissa.

Asetettavan vakuuden tulisi olla lajiltaan esimerkiksi pankkitakaus tai talletustodistus.

Sen tulisi lisäksi olla määrältään riittävä ympäristöön ennalleen saattamiseksi. Määräys toiminnan aloittamisesta voitaisiin antaa luvan yhteydessä. Määräystä voitaisiin hakea myös erikseen sen jälkeen kun on selvinnyt, että päätöksestä on valitettu. Tällöin viranomaisen tulisi kuulla muutosta hakeneita ennen päätöstä.

30 b § Maksut. Maastossa sijaitsevan rajoitus- ja kieltoalueen merkitseminen olisi kunnalle uusi tehtävä. Kunnalle aiheutuisi merkitsemisestä kustannuksia. Kunnalle ehdotetaan oikeutta periä kieltoa tai rajoitusta hakeneelta taholta maksua merkitsemiskustannusten kattamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi periä maksun 30 §:n mukaisen kilpailu- tai harjoitusluvan käsittelystä. Maksujen perusteisiin sovellettaisiin valtion maksuperustelakia. Maksut olisivat luonteeltaan julkisoikeudellisia. Maksullisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruus määritettäisiin suoritteen omakustannusarvon perusteella eli suoritteesta perittävän maksun tulisi vastata suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Kunta määrittäisi maksun suuruuden hyväksymässään taksassa.

31 § Muutoksenhaku. Pykälän soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi koskemaan muutoksenhakua myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen tekemään päätökseen. Maastoliikennelain nojalla tehtyihin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen päätöksiin haettaisiin muutosta samalla tavalla kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksiin hallintovalituksella alueellisesti toimivaltaiselta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa tarkemmin säädetään. Valitusaika näissä valituksissa on 30 päivää tiedoksisaamisesta. Päätösten tiedoksiantoon sovellettaisiin hallintolain (434/2003) säännöksiä ilman erillistä viittaustakin. Tiedoksi antaminen tapahtuisi yleensä todisteellisella tiedoksiannolla, eli lähinnä saantitodistusmenettelyllä hallintolain 60 §:n mukaisesti, kun yleensä päätöksiin liittyy luvan saajaa velvoittavia määräyksiä.

Valitusoikeus olisi sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea tai rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuinympäristön

viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistäminen. Myös asianomaisella kunnalla ja yleistä etua valvovalla viranomaisella olisi valitusoikeus. Saamelaiskäräjillä olisi valitusoikeus sillä perusteella, että moottorikelkkailureitin tai maastoliikennereitin sijoittaminen heikentäisi saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan kotiseutualueella.

32 § Valvonta. Pykälän 2 momenttia esitetäisiin täsmennettäväksi siten, että Metsähallituksen hallinnassa olevien maiden valvonnasta vastaisivat Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä tarkoitettut erätarkastajat. Pykälän kolmas momentti esitetään kumottavaksi, koska metsäntutkimuslaitoksella ei ole enää hallinnassaan sellaisia valtion alueita, joilla olisi maastoliikenteen valvonnan tarvetta.

33 § Pysähtymisvelvollisuus. Pykälän sanamuotoa esitetään tarkistettavaksi siten, että otetaan huomioon Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen erätarkastajan toimivalta. Metsäntutkimuslaitos esitetään poistettavaksi viranomaisluettelosta, koska sillä ei ole hallinnassa maastoliikenteen valvonnan kannalta merkittäviä alueita.

34 § Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Voimassa oleva 34 § ja sen otsikko esitetään muutettavaksi. Voimassa olevan pykälän mukainen poliisin ja rajavartiomiehen suora oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta ei ole osoittautunut käytännössä toimivaksi. Luvanvaraisen toiminnan keskeyttäminen edellyttää selvitystöitä luvattomuudesta ja valvontaviranomaisten kannanottoja. Keskeyttämiselle tulisi olla myös lievempiä vaihtoehtoja. Siten pykälään esitetään vastaavasti kuin ympäristönsuojelulain 85 ja 88 §:ssä keinoja rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaisemiseksi. Muutettu pykälä koskisi mahdollisuutta kieltää lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen rikkojaa jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä, määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa tai määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty

toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Nykyinen 34 § koskee poliisin toimivaltaa. Siinä säädetty korvattaisiin muutoksen myötä uudella, poliisin virka-apu velvollisuutta koskevalla 34 b §:llä.

34 a § Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen. Jos toiminnanharjoittaja tai maanomistaja on ryhtynyt pitämään lain 13 §:ssä tarkoitettua sellaista moottorikelkkailureittiä tai maastoliikennereittiä, joiden vaikutuksia tai liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, voisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus velvoittaa toiminnanharjoittajaa tai maanomistajaa tekemään lain 16 §:ssä tarkoitettu reittisuunnitelma ja jättämään se hyväksyttäväksi alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Velvoittaminen voisi tulla vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen omasta aloitteesta tai liikenteestä haittaa kärsivän hakemuksesta. Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kehoitus ei johda reittisuunnitelman esittämiseen, voidaan soveltaa 34 §:n 2 momentin mahdollistamia tehostamistoimenpiteitä.

34 b § Virka-apu. Pykälä korvaisi nykyisen 34 §:n. Säännöksen soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi koskemaan 30 §:n tarkoitettua lupaantapautumaan puuttumisen lisäksi myös muuta tämän lain soveltamisalaa liittyvää virka-apua. Virka-apupyynnön voivat esittää lähinnä 32 §:ssä mainitut viranomaiset. Rajavartiolaitoksen virka-avun antamisen edellytyksistä on säädetty rajavartiolain (578/2005) 77 §:n 2 momentissa. Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen erätarkastajien virkaavusta on säädetty erävalvonnasta annetun lain 16 §:ssä.

34 c § Maksujen periminen. Pykälässä säädettäisiin kunnan oikeudesta periä julkisoikeudellinen maksu 11 §:ssä tarkoitettujen kielto- ja rajoitusalueiden merkitsemiskustannusten kattamiseksi ja 30 b §:ssä kilpailu- ja harjoituslupa-asian käsittelystä perittävästä julkisoikeudellisesta maksusta. Maksujen periminen ilman erillistä ulosottopäätöstä ehdotetaan mahdolliseksi siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään vastaavasti kuin kun-

nan perimien muiden samanluonteisten maksujenkin osalta.

35 § Tarkemmat säännökset. Säännös esitetään täsmennettäväksi, siten että tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöministeriö voi tietyissä rajoissa antaa edelleen ohjeita yleistoimivaltasäännökseen perustuen.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säättää maastoliikennekieltoa tai -rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä, reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen sisällöstä, tieliikennelainsäädännön nojalla säädettyjen tieliikennemerkkien käytöstä maastossa, maastoliikenteen kieltojen ja rajoitusten merkitsemisestä, maastoliikennereitin merkitsemisestä sekä todistuksesta poronhoitotöissä. Valtioneuvoston asetus korvaisi voimassa olevan maastoliikenneasetuksen (10/1996).

36 § Ympäristöministeriön ohjeet. Säännös esitetään kumottavaksi, koska ohjeiden sijasta tarkempi ohjaus annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.7.2012, johon mennessä tarvittavat asetukset ja lain soveltamista koskeva ohjeistus eri toimijoille, kuten viranomaisille, maanomistajille, reitinpitäjille ja kansalaisille, saataisiin tehtyä asianmukaisesti ennen lain voimaantuloa.

Lain voimaantulolla ei ole vaikutuksia olemassa oleviin moottorikelkkailu-uriiin ja maastoliikennereitteihin. Ne perustuvat reitin pitäjän ja maanomistajan väliseen sopimukseen. Merkittävä osa urista on valtion mailla.

Sopimukset perustuvat sopimusvapauteen, eikä niitä ole rekisteröity mihinkään. Sellaisen moottorikelkkailu-urien ja maastoliikennereittien, joiden vaikutuksia tai liikennettä ei voida pitää vähäisinä, reitinpitäjän tulisi kuitenkin vuoden pituisen siirtymäkauden kuluessa ilmoittaa siitä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Olemassa olevaa reittiä koskevassa ilmoituksessa annettavista tiedoista säädettäisiin tarkemmin ympäristöministeriön asetuksella.

Viranomaisen voi kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen jättämisestä antaa määräyksiä,

jotka ovat tarpeen tämän lain säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Toiminnasta haittaa kärsivä voi saattaa reittiä koskevan ilmoitusmenettelyn vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

3 Suhde perustuslakiin ja sääätämismääräyksiin

Ehdotukseen liittyvät perusoikeudet ovat perustuslain 9 §:ssä säädetty liikkumisvapaus, 15 §:ssä säädetty omaisuudensuoja, 20 §:n 2 momentin vaikutusmahdollisuus elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä 21 §:n oikeusturva koskevat vaatimukset. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon 17 §:n 3 momentin mukainen saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan sekä perustuslain 80 §:n mukainen asetustenantovaltuus.

Ehdotuksella ei vaikuteta vesilaissa säädettyyn yleiskäyttöoikeuteen liikkua jäällä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla. Esitys ei vaikuta myöskään maanomistajan tai haltijan oikeuteen liikkua alueellaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla. Ehdotuksella ei siten rajoiteta perustuslain 9 §:n mukaista liikkumisvapautta.

Ehdotuksessa ei esitetä muutoksia voimassa olevan lain mukaisiin alueellisten kieltojen tai rajoitusten määräämisperusteisiin. Ehdotettavalla 9 §:n muutoksella lisättäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY) velvollisuus tiedottaa vireillä olevasta kielto- tai rajoitushakemuksesta ja kuulla asiasta kuntaa sekä niitä, joita asia koskee. Vastaavasti ehdotuksessa esitetään säädettäväksi tarkemmin menettelystä laadittaessa reittisuunnitelmaa moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseksi. Reittisuunnitelman laatimisvelvoitteesta ehdotetaan säädettäväksi lain 16 §:ssä. Ehdotettavassa 17 §:ssä säädettäisiin tarkemmin reittisuunnitelman käsittelystä. Reittisuunnitelman hyväksyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Lakiin lisättäisiin reittisuunnitelman käsittelyyn laaja kuulemisvelvollisuus sekä velvoite tiedottaa vireillä olevasta hakemuksesta. Vaikuttamismahdollisuudet paransivat myös maastoliikennereittien osalta, kun niiden perustaminen ehdotetaan tulevaisuuden lain suunnittelujärjestelmän piiriin. Näiden

edellä mainittujen muutosten osalta ehdotuksella turvattaisiin ja parannettaisiin perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaisesti vaikutusmahdollisuutta elinympäristöä koskevassa päätöksenteossa.

Lain muutoksenhakua koskevaan 31 §:ään ehdotetuilla muutoksilla laajennettaisiin valitusoikeutta lain nojalla tehdyistä päätöksistä koskemaan myös rekisteröityä yhdistystä tai säätiötä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuinympäristön viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistäminen. Lain 14 §:ään ehdotettavan muutoksen mukaan kaikilla moottorikelkkailu- ja maastoliikennereiteillä olisi reitistä vastaava pitäjä. Ehdotuksella turvattaisiin reitin käyttäjien ja reitin vaikutusalueella olevien oikeusturva. Reitin pitäjän ja reitti-hankkeeseen ryhtyvän oikeusturva paranis, koska ehdotettavassa 17 a §:ssä säädettäisiin reittisuunnitelman hyväksymisen edellytyksistä. Vastaavasti kilpailujen ja harjoitusten osalta ehdotetaan lain 30 §:ssä säädettäväksi luvan myöntämisen edellytyksistä. Ehdotettavien 32 ja 33 §:ien mukaisesti maastoliikenteen valvonta ja pysäyttämisoikeus olisi vain viranomaisilla. Maanomistajan oikeusturva laittoman maastoliikenteen osalta parantaisi ehdotettava 27 §:n muutos. Näiden edellä mainittujen muutosten osalta ehdotuksella turvattaisiin ja parannettaisiin perustuslain 21 §:n oikeusturva koskevien vaatimusten toteutumista.

Reittien perustamisen osalta säilyisi se voimassaoleva käytäntö, jonka mukaan reitti voidaan perustaa reitinpitäjän ja maa- tai vesialueen omistajan välisellä sopimuksella. Tästä ehdotetaan säädettävän lain 15 §:n 1 momentissa. Säännös koskisi myös maastoliikennereittejä. Moottorikelkkailureittien osalta säilyisi niin ikään voimassa olevassa laissa säädetty mahdollisuus tietyissä tilanteissa perustaa reitti myös ilman omistajan suostumusta maanmittaustoimiston reittitoimituksella. Voimassaolevan maastoliikennelain 16 §:n 3 momentin mukaan moottorikelkkailureitti voidaan perustaa maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksetta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä po-

ronhoidolle huomattavaa haittaa. Ehdotuksen mukaan samansisältöinen säännös olisi uudessa 15 §:n 2 momentissa.

Ehdotusta on tältä osin tarkasteltava perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuudensuoja-säännöksen kannalta. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan (mm. PeVL 38/1998 vp, PeVL 49/2002 vp, PeVL 6/2010 vp) omaisuudensuoja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut edellytykset mukaan lukien suhteellisuusvaatimuksen. Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännöksestä ei johdu vaatimusta korvata omistajalle mitä tahansa käyttörajotusta eikä täyden korvauksen vaatimusta korvauksia myönnettäessä.

Tarkasteltaessa säännöstä perusoikeuksien rajoitusedellytysten osalta voidaan todeta, että omaisuuden käyttörajotuksesta säädettäisiin edelleenkin lailla. Käyttörajotuksen perusteena on yleinen kulkuyhteyksiä tai virkistyskäyttöä koskeva tarve. Lisäksi moottorikelkkailun ohjaamista perustetuille reiteille voidaan pitää ympäristön kannalta suotuisana, koska se vähentää moottorikelkkailun ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia muualla. Reitin perustaminen olisi mahdollista vain, mikäli se ei aiheuta maa- tai vesialueen omistajalle huomattavaa haittaa. Tämän lisäksi on otettava huomioon reittien sijoittamista koskevat edellytykset, joista voimassaolevassa laissa säädetään sen 16 §:n 2 momentissa ja joista ehdotetaan säädettävän lain 15 §:n 3 momentissa. Reittiä ei saa sijoittaa siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa tai sen vaaraa asutukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle tai maa- ja metsätaloudelle, yleiselle liikenneturvallisuudelle tai virkistyskäytölle taikka muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kuten voimassaolevassa laissa, moottorikelkkailureitti voitaisiin perustaa ilman omistajan suostumusta vain reittitoimituksessa. Maanmittaustoimiston suorittamassa toimituksessa noudatetaan, mitä ulkoilulaissa (606/73) säädetään ulkoilureittitoimituksesta. Menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sovelletaan

lakia yksityisistä teistä (358/1962). Muutoksenhaun osalta noudatetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Toimituksesta valitaan maa- ja vesialueen omistajan oikeusturva olisi siten menettelyssä turvattu perustuslain 21 §:n edellyttämällä tavalla.

Perustuslakivaliokunnan kannanoton mukaan omaisuuden käyttörajotuksen korvaaminen on yksi kokonaisarviointiin vaikuttava osatekijä, joka otetaan huomioon selvitetäessä, onko käyttöoikeuden rajoitus omaisuuden perustuslainsuojan kannalta sallittua. Voimassaolevan maastoliikennelain 16 §:n 4 momentissa säädetään moottorikelkkailureitistä aiheutuvan vahingon ja haitan korvaamisesta. Ehdotuksen 17 b §:ssä säädettäisiin vastaavalla tavalla reitistä aiheutuvien menettysten korvaamisesta. Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta reittiä varten sekä reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvasta vahingosta tai haitasta kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle suoritetaan korvaus. Jos korvauksesta ei sovita, asia ratkaistaan reittitoimituksessa.

Voimassaolevan lain aikana tai aiemmin perustettujen moottorikelkkailu-urien osalta ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan urasta vastaavan tulee tehdä ilmoitus ELYlle vuoden kuluessa lain voimaantulosta, jos ura halutaan muuttaa ehdotettavassa laissa tarkoitetuiksi moottorikelkkailureitiksi. ELY voisi antaa uraa koskevia määräyksiä lain säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Ehdotuksella turvattaisiin reittien omistajien olemassa oleviin uriin tekemät investoinnit ja niihin liittyvä omaisuuden arvo.

Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit voidaan voimassa olevan lain mukaan perustaa ja ylläpitää yksityisellä rahoituksella ja reittien käyttämisestä voidaan periä maksu. Ehdotuksessa ei esitetä muutoksia tähän tilanteeseen. Ehdotuksen mukaan reitin pitäjä päättäisi edelleen reitin käyttämisestä ja maksuista, jos reittiä ei ole ehdotettavan 15 §:n 2 momentin mukaisesti perustettu yleistä käyttötarkoitusta varten.

Ehdotuksessa esitetään säädettäväksi sen 15 a §:ssä saamelaisten oikeuksien huomioon ottamisesta moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien rakentamisessa. Lisäksi reittisuunnitelman käsittelyä koskevan

17 §:n 4 momentin mukaan saamelaiskäräjille olisi varattava tilaisuus antaa lausuntonsa reitistä, jonka vaikutukset ulottuvat saamelaiden kotiseutualueelle, jos reitti voisi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin. Lisäksi reitistä poronhoidolle aiheutuvat vaikutukset tulisivat otettavaksi huomioon 15 §:n 2 momentissa ehdotettavalla tavalla sekä poronhoidolle aiheutuvat vahingot 17 b §:n 1 momentissa ehdotettavalla tavalla.

Ehdotukseen sisältyvän 35 §:n pykälän valtuussäännöksen voidaan katsoa täyttävän perustuslain 80 §:ään mukaisen täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että ehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

maastoliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maastoliikennelain (1710/1995) 32 §:n 3 momentti ja 36 §,
muutetaan 1—3 §, 2 luvun otsikko, 4 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 6 ja 9 §, 11 §:n 1 momentti, 3 luvun otsikko, 13—23 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 1 momentti, 30 ja 31 §, 32 §:n 2 momentti, 33 §:n 1 momentti sekä 34 § ja 35 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 § ja 11 §:n 1 momentti laissa 1586/2009, 14, 15, 22 ja 23 osaksi laissa 1018/1996, 25 § osaksi laeissa 1586/2009, 1018/1996 ja 101/2000, 30 § osaksi laeissa 1018/1996 ja 101/2000, 31 § laissa 101/2000 sekä 33 §:n 1 momentti ja 34 § laissa 484/2010, ja
lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 6 a, 14 a, 15 a, 17 a—17 c, 20 a, 26 a, 30 a ja 30 b sekä 34 a—34 c § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta ja järjestää maastoliikenneolosuhteita.

Haittojen ehkäisemisessä, liikenneturvallisuuden edistämisessä ja maastoliikenneolosuhteiden järjestämisessä on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa sekä moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseen ja pitämiseen.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia eikä vesikulkuneuvoja.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *moottorikäyttöisellä ajoneuvolla* konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja

2) *maastolla* maa-alueita, jääpeitteistä vesialuetta ja maastoliikenteeseen tarkoitettua aluetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu kisko- tai ilmaliikenteeseen.

2 luku

Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä

maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. Sama koskee tällaisen ajoneuvon perävaunua ja hinattavaa laitetta.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on 13 §:ssä tarkoitettulla maastoliikennereitillä noudatettava, mitä tieliikennelain (267/1981) 4 §:n 2 momentissa säädetään liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuudesta, 9 §:n 1 momentissa ajoneuvon paikasta ajoradalla, 10 §:n 1 momentissa ajoneuvojen välisestä etäisyydestä, 14 §:n 1—3 momentissa väistämisvelvollisuudesta, 16 §:n 1 ja 2 momentissa ajoneuvojen kohtaamisesta sekä 36 §:n § 1 momentissa ajovalojen käytöstä ajettaessa.

6 §

Ikärajoitus

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt.

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa muulta liikenteeltä eristetyllä alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä ja jääpeitteisellä vesialueella kuljettaa 12 vuotta täyttänyt 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan suorassa valvonnassa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä.

Alle 12 -vuotias saa kuljettaa ikänsä ja kokonsa puolesta soveltuvaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohja-

uksessa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä eikä suistumisvaaraa tai pääsyä tielle.

6 a §

Luovuttajan vastuu

Ajoneuvon saa luovuttaa alle 15 -vuotiaan kuljettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen.

Ajoneuvon luovuttajan on huolehdittava siitä, että 5 §:n säännöksiä moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä maastossa noudatetaan.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määrittämisestä voi tehdä asianomainen kunta, kunnan jäsen tai paliskunta taikka sellainen viranomais- tai yhteisö sekä maa- tai vesialueen omistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määrittäminen voi panna vireille myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava kieltä tai rajoitusta koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä kiellon tai rajoituksen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeellista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määrittämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kieltä tai rajoitus koskee, sekä varattava muille viranomaisille, yhteisöille toimialueellaan ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kieltä tai rajoitusta määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mu-

kaisena, jollei esityksestä poikkeaminen ole tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kieltö tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltöä tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa kunta. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kieltö tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

3 luku

Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit

13 §

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti

Moottorikelkkailureitti on maastosta merkitsemällä erotettu reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä moottorikelkka- ja muuta moottorirekiliikennettä varten lumipeitteen aikana ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie.

Maastoliikennereitti on maastossa maa-alueella kulkeva reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä maastoajoneuvoliikennettä varten ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä.

Moottorikelkkailureittiin ja maastoliikennereittiin voi kuulua tarpeellisia levähdysalueita ja huoltoalueita.

14 §

Reitinpitäjä

Moottorikelkkailureitillä ja maastoliikennereitillä on oltava reitinpitäjä, joka vastaa reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitinpitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio, yhteisö tai elinkeinonharjoittaja taikka maan omistaja tai haltija.

Reitinpitäjän hyväksyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitinpitäjällä tulee olla taloudellinen ja toiminnallinen valmius ja kyky pitää reitti 20 §:ssä tarkoitetulla tavalla asianmukaisessa kunnossa. Reitinpitäjän vaihtuessa on uuden reitinpitäjän ilmoitettava vaihtumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle reitinpitäjäksi hyväksymistä varten.

14 a §

Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella olevat reitit

Moottorikelkkailureitin perustamisesta valtion omistamalle luonnonsuojelualueelle päättää Metsähallitus sen estämättä mitä luonnonsuojelulain (1096/1996) 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisesta erämaalain (62/1991) mukaiselle erämaa-alueelle päätetään sen estämättä, mitä erämaalain 5 §:ssä säädetään, alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Metsähallitus voi päätöksellään muuttaa hoito- ja käyttösuunnitelmassa osoitetun reitin sijaintia, jos se on tarpeen poronhoidon kannalta.

15 §

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen ja sijoittamisen edellytykset

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voidaan perustaa, jos maa- tai vesialueen omistaja tai haltija ja reitinpitäjä asiasta sopivat.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai

yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa. Kunnalle on varattava tilaisuus esittää arvionsa yleisen kulkuyhteyden tai yleisen virkistyskäytön tarpeesta.

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikenne-reittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustamisesta tai käyttämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa tai sen vaaraa:

- 1) asutukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle;
- 2) luontaiselinkeinolle tai maa- ja metsätaloudelle;
- 3) yleiselle liikenneturvallisuudelle;
- 4) yleiselle virkistyskäytölle; tai
- 5) muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Reitin laadinnassa on otettava huomioon aluetta koskeva kaava. Reitin sijoittaminen ei saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Reittiä laadittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

15 a §

Saamelaisten oikeudet

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikenne-reittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustaminen tai käyttäminen yksin tai yhdessä alueen muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

16 §

Reittisuunnitelma

Reitinpitäjän on moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseksi laadittava reittisuunnitelma.

Reittisuunnitelman tulee sisältää selvitys:

- 1) reitinpitäjästä;
- 2) reitin tarkoituksesta ja reitillä kulkevista ajoneuvoista;
- 3) reitin leveydestä ja kulusta maastossa sekä reittiin kuuluvista levähdys- ja huolto-alueista;

4) kiinteistöistä, joiden alueelle reitti sijoittuu;

5) alueiden omistajien antamista suostumuksista; ja

6) reitin vaikutuksista 15 §:n 3 momentissa tarkoitettulle yleiselle ja yksityiselle edulle.

17 §

Reittisuunnitelman käsittely

Reittisuunnitelman hyväksymistä haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, ja muille tahoille tilaisuus lausua mielipiteensä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä reittisuunnitelmanvaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee. Jos reitti sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaisten kotiseutualueelle ja reitti voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin, saamelaiskäräjille on varattava tilaisuus antaa lausunto. Neuvotteluvollisuudesta säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä.

17 a §

Reittisuunnitelman hyväksyminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyy reittisuunnitelman, jos suunnitelma täyttää moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne-

kennereitin perustamiselle ja sijoittamiselle 15 ja 15 a §:ssä säädetty edellytykset.

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeelliset määräykset reitin rakentamisesta ja käyttämisestä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

17 b §

Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen

Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta reittiä varten sekä reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvasta vahingosta tai haitasta kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle vaadittaessa suoritetaan korvaus. Korvattavana menetyksenä pidetään myös vahinkoa, joka reitin rakentamisesta tai käyttämisestä aiheutuu poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle.

Korvauksen suorittamisesta vastaa reitinpitäjä. Jos korvauksista ei sovita, asia ratkaistaan reittitoimituksessa.

17 c §

Reittisuunnitelman hyväksymispäätöksen täytäntöönpano

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös saadaan panna täytäntöön, kun se on saanut lainvoiman.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, reitinpitäjän pyynnöstä reittisuunnitelman hyväksymispäätöksessä määrätä, että reitin rakentaminen voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa reitin hyväksymispäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen päätöksen kumoamisen tai muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

18 §

Reittitoimitus

Moottorikelkkailureitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Edellä 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua reittiä koskeva hakemus on jätettävä vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Maastoliikennereitin pitäjä voi hakea reittitoimitusta, jos asiasta on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa.

Reittitoimitukseen sovelletaan, mitä ulkoilulain (606/1973) 5–7 §:ssä säädetään. Menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on muutoin voimassa, mitä yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962) säädetään.

19 §

Reitin käyttöönotto

Reitin käyttöön ottamisesta päättää reitinpitäjä. Reitti voidaan ottaa käyttöön, kun reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

Jos moottorikelkkailureittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, ei reittiä saa ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

20 §

Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet

Reitinpitäjällä on oikeus rakentaa reitti ja pitää reitti kunnossa reittisuunnitelman mukaisesti. Reitinpitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitinpitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

Reitinpitäjän on huolehdittava siitä, että reitti on sen käyttötarkoitus huomioon ottaen asianmukaisessa kunnossa, riittävästi merkitty maastoon ja että reitille on sijoitettu liikenneturvallisuuden edellyttämät liikenne-merkit.

Jos reitti ei ole käytössä ympärivuotisesti, reitinpitäjä päättää ajokauden alkamisesta ja päättymisestä. Yksityistä käyttötarkoitusta varten perustetun reitin pitäjä voi rajoittaa reitin käyttämistä.

20 a §

Reitin käytöstä perittävät maksut

Reitinpitäjällä on oikeus periä maksu muun kuin 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun reitin käyttämisestä.

Valtion tai kunnan pitämän reitin käyttämisestä voidaan periä maksu reitin perustamisesta, ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Valtiolle perittävän maksun suuruutta määrätessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Kunnalle perittävän maksun perusteena on vastattava valtion maksuperustelakia. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Muun kuin valtion tai kunnan pitämän reitin käytöstä perittävästä maksusta määrää reitinpitäjä.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitinpitäjä on velvollinen korvaamaan vahingon, joka reitin käyttäjälle tai sivulliselle on aiheutunut reitin käyttämisestä, jos vahinko on johtunut reitinpitäjän tahallisuudesta tai huolimattomuudesta. Korvauksen määräämisestä ja sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 §

Reitin siirtäminen

Reitin pysyvään siirtämiseen sovelletaan, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jos maanomistaja hyväksyy siirron eikä siitä aiheudu 15 §:n 2—4 momentissa tai 15 a §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Reitti tai sen osa lakkautetaan, jos:

- 1) reitti tai sen osa ei enää täytä 15 §:n 2 ja 3 momentissa tai 15 a §:ssä säädettyjä reitin perustamisen tai sijoittamisen edellytyksiä;
- 2) reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti;
- 3) reitinpitäjä pyytää lakkauttamista; tai
- 4) lakkauttamiseen on muu erityinen syy.

Reitin lakkauttamista koskevan asian ratkaisee hakemuksesta tai omasta aloitteestaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitin lakkauttamista koskevaan päätökseen on liitettävä reitin lakkauttamisesta johtuvat tarpeelliset määräykset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava reittitoimituksessa käsitellyn reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle.

25 §

Maastoliikenneerikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n 1 momentissa säädettyä maastossa liikkumista, pysäyttämistä ja pysäköintiä koskevaa kieltoa;

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle;

3) rikkoo 5 §:n 3 momentissa säädettyjä maastoliikennereitillä noudatettavia liikennesääntöjä;

4) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljetettavaksi 6 ja 6 a §:n vastaisesti;

5) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n nojalla antamaa kieltoa tai rajoitusta;

6) ylittää 29 §:n nojalla säädetyn yleisen nopeusrajoituksen maastossa;

7) rikkoo 16 §:n säännöksiä reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta;

8) laiminlyö 34 a §:n nojalla määrätyn velvollisuuden esittää reittisuunnitelma viranomaisen hyväksyttäväksi;

9) rikkoo reittisuunnitelman hyväksymispäätökseen tai reittitoimituksessa annettuun päätökseen sisältyviä määräyksiä;

10) laiminlyö 30 §:ssä säädetyn luvan hakemisen tai rikkoo luvan määräyksiä; tai

11) jättää noudattamatta 33 §:ssä tarkoitettua pysähtymismerkkiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu *maastoliikenne rikkomuksesta* sakkoon.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon ja moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä erikseen säädetään.

26 a §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 25 §:ssä 3—11 kohdassa tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä jättää syyte ajamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Jos rikkomus on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, valvontaa suorittava poliisimies, rajavartiomies, tullimies tai Met-

sähallituksen erätarkastaja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen nostamiseksi pantavaksi taikka erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua muulta liikenteeltä eristettyä aluetta.

30 §

Kilpailut ja harjoitukset

Maastossa samalla alueella pysyvästi tai toistuvasti moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla järjestettäviin kilpailuihin tai harjoituksiin on, jollei toiminnalle ole ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla haettava ympäristölupa, haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa.

Lupa on haettava myös sellaiselle yksittäiselle tapahtumalle, josta voi aiheutua huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Poliisin, palo- ja pelastusvoimien, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien harjoituksiin liittyvälle tapahtumalle ei tarvitse hakea lupaa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu lupa myönnetään, jos alueen omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa toiminnalle ja toiminta voidaan järjestää turvallisesti eikä toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa

luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle tai kaavan toteuttamiselle.

30 a §

Lupapäätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä 30 §:n mukaisessa lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

30 b §

Maksut

Kunta voi periä maksun 11 §:n 1 momentin mukaisesta kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kieltoa tai rajoitusta hakeneelta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen 30 §:n mukaisen asian käsittelystä luvanhakijalta. Maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan perusteella. Taksan perusteiden tulee noudattaa valtion maksuperustelakia.

31 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Metsähallituksen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusoikeus on:

- 1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;

2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuinympäristön viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistäminen;

3) asianomaisella kunnalla;

4) yleistä etua valvovalla viranomaisella;

5) saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että moottorikelkkareitin tai maastoliikennereitin sijoittaminen heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan kotiseutualueella.

Valitus, joka koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai Metsähallituksen tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevaa toimintaa pääosin harjoitetaan.

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä tarkoitettavat erätarkastajat.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on maastossa, moottorikelkkareitillä ja metsätiellä välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettavan erätarkastajan antamasta pysähtymismerkistä.

34 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi:

1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;

3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

34 a §

Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen

Jos moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisen vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi liikenteestä haittaa kärsivän hakemuksesta määrätä toiminnanharjoittajan jättämään reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen. Jos moottorikäyttöisen ajoneuvon maastossa liikkuminen perustuu maanomistajan antamaan suostumukseen, voidaan maanomistaja velvoittaa jättämään kyseinen hakemus.

Mahdollisuuteen tehostaa määräystä uhkasakolla sovelletaan, mitä 34 §:n 2 momentissa säädetään.

34 b §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Sama velvollisuus on rajavartiolaitoksen ja Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetuilla erätarkastajilla toimialueellaan.

34 c §

Maksujen periminen

Tämän lain 30 b §:ssä tarkoitetut maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

35 §

Tarkeimmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) maastoliikennekieltoa tai -rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä;

2) reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen sisällöstä;

3) tieliikennelainsäädännön nojalla säädettyjen liikennemerkkien käytöstä maastossa, maastoliikenteen kieltojen ja rajoitusten sekä maastoliikennereitin merkitsemisestä; sekä

4) todistuksesta ajoneuvon käyttämisestä poronhoitotöissä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012.

Hallintoviranomaisessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 13 §:ssä tarkoitetusta olemassa olevasta reitistä, jota ei ole käsitelty reitti-toimituksessa ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, tulee reitistä vastaavan tehdä ilmoitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Reittiä koskevassa ilmoituksessa annettavista tiedoista säädetään ympäristöministeriön asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen jättämisestä antaa reitistä vastaavalle 17 a §:ssä tarkoitetut tarpeelliset määräykset lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisesta haittaa kärsivä voi saattaa reittiä koskevan ilmoitusmenettelyn vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Paula Lehtomäki*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

maastoliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maastoliikennelain (1710/1995) 32 §:n 3 momentti ja 36 §, *muutetaan* 1—3 §, 2 luvun otsikko, 4 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 6 ja 9 §, 11 §:n 1 momentti, 3 luvun otsikko, 13—23 ja 25 §, 26 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 1 momentti, 30 ja 31 §, 32 §:n 2 momentti, 33 §:n 1 momentti sekä 34 § ja 35 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 § ja 11 §:n 1 momentti laissa 1586/2009, 14, 15, 22 ja 23 § osaksi laissa 1018/1996, 25 § osaksi laissa 1586/2009, 30 § osaksi laeissa 1019/1996 ja 101/2000, 31 § laissa 101/2000 sekä 33 §:n 1 momentti ja 34 § laissa 484/2010, ja

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 6 a, 14 a, 15 a §, 17 a- 17 c, 20 a, 26 a, 30 a ja 30 b sekä 34 a – 34 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Haittojen ehkäisemiseksi ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja mootto-

Ehdotus

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta *ja järjestää maastoliikenneolosuhteita*.

Haittojen ehkäisemisessä, liikenneturvallisuuden edistämisessä *ja maastoliikenneolosuhteiden järjestämisessä* on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa *sekä*

rikelkkailureitillä.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia, aluksia eikä veneitä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen.

moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseen ja pitämiseen.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia eikä vesikulkuneuvoja.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-aluetta, jääpeitteistä vesialuetta ja maastoliikenteeseen tarkoitettua aluetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu kisko- tai ilmaliikenteeseen.

2 luku

Maastoliikenteen haittojen ehkäiseminen

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiolaitoksen virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;

Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. *Sama koskee tällaisen ajoneuvon perävaunua ja hinattavaa laitetta.*

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;

5 §

*Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen
maastossa*

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa tien ulkopuolella kuljettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeinoille sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asu-
tukselle ja muulle ympäristölle.

5 §

*Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen
maastossa*

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, on 13 §:ssä tarkoitetulla maastoliikennereitillä noudatettava, mitä tieliikennelain (267/1981) 4 §:n 2 momentissa liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuuksista, 9 §:n 1 momentissa säädetään ajoneuvon paikasta ajoradalla, 10 §:n 1 momentissa ajoneuvojen välisestä etäisyydestä, 14 §:n 1—3 momentissa väistämisvelvollisuudesta, 16 §:n 1 ja 2 momentissa ajoneuvojen kohtaamisesta sekä 36 §:n 1 momentissa ajovalojen käytöstä ajettaessa.

6 §

Ikärajoitus

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt.

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa yksinomaan yleiseltä liikenteeltä eristetyllä työmaalla taikka tehdas-, satama-, varasto-, kilpailu- tai muualla vastaavalla alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ei saa muualla kuin 2 momentissa tarkoitetulla alueella tapahtuvaa ajamista luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi.

6 §

Ikärajoitus

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt.

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa muulta liikenteeltä eristetyllä alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä ja jääpeitteisellä vesialueella kuljettaa 12 vuotta täyttänyt 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan suorassa valvonnassa. Alueella ei tällöin saa olla valvomaton muuta liikennettä.

Alle 12-vuotias saa kuljettaa ikänsä ja ko-

konsa puolesta soveltuva moottorikäyttöistä ajoneuvoa muualla maastossa kuin maasto- liikennereitillä 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohjauksessa. Alueella ei tällöin saa olla valvoma- tonta muuta liikennettä eikä suistumisvaaraa tai pääsyä tielle.

6 a §

Luovuttajan vastuu

Ajoneuvon saa luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen.

Ajoneuvon luovuttajan on huolehdittava siitä, että 5 §:n säännöksiä moottorikäyttöi- sen ajoneuvon käyttämisestä maastossa nou- datetaan.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määräämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö ja maanomistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määrää- misen voi panna vireille myös elinkeino-, lii- kenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoi- tus koskee, sekä varattava tilaisuus niille vi- ranomaisille, yhteisöille ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määräämisestä voi tehdä asianomainen kunta, kunnan jäsen tai paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö sekä *maa- tai vesialu- een omistaja*, jota asia koskee. Kiellon tai ra- joituksen määräämisen voi panna vireille myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökes- kus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuk- sen on *tiedotettava kieltoa tai rajoitusta kos- kevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vä- hintään 30 päivän ajan asianomaisten kunti- en ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuu- lutuksista annetussa laissa (34/1925) sääde- tään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoi- tettava ainakin yhdessä kiellon tai rajoituk- sen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sa- nomalehdessä, jollei asian merkitys ole vä- häinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai ra- joitus koskee, sekä varattava muille viran-

omaisille, yhteisöille toimialueellaan ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kieltä tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltä tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa alueellinen ympäristökeskus. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kieltä tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kieltä tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltä tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa *kunta*. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kieltä tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

3 luku

Moottorikelkkailureitit

13 §

Moottorikelkkailureitti

Tässä laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä

Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit

13 §

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti

Moottorikelkkailureitti on maastosta merkitsemällä erotettu reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä moottorikelkka- ja muuta

(moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan.

Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkailureittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet.

Moottorikelkkailureitin perustamisesta ja lakkauttamisesta luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettulla valtiolle kuuluvalla suojelualueella päättää alueen hallinnan mukaan Metsähallitus tai Metsäntutkimuslaitos. Tämän luvun säännösten, lukuun ottamatta 20 ja 21 §:ää, sijasta näihin reitteihin sovelletaan Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen päätöksessä määrättyjä ehtoja. Perustettaessa moottorikelkkailureittiä yksityiselle luonnonsuojelualueelle noudatetaan, mitä näiden alueiden perustamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Erämaalain (62/91) tarkoittamalle erämaalueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

moottorirekiliikennettä varten lumipeitteen aikana ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie.

Maastoliikennereitti on maastossa maa-alueella kulkeva reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä maastoajoneuvoliikennettä varten ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä.

Moottorikelkkailureittiin ja maastoliikennereittiin voi kuulua tarpeellisia levähdysalueita ja huoltoalueita.

14 §

Reitin pitäjä

Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja.

Reitin pitäjän hyväksyy kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/86) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättäessään reittisuunnitelmasta. Reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyminen.

14 §

Reitinpitäjä

Moottorikelkkailureitillä ja maastoliikennereitillä on oltava reitinpitäjä, joka vastaa reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitinpitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio, yhteisö tai elinkeinonharjoittaja taikka maan omistaja tai haltija.

Reitinpitäjän hyväksyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitinpitäjällä tulee olla taloudellinen ja toiminnallinen valmius ja kyky pitää reitti 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla asianmukaisessa kunnossa. Reitinpitäjän vaihtuessa on uuden reitinpitäjän ilmoitettava vaihtumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle reitinpitäjäksi hyväksymistä varten.

14 a §

*Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella
olevat reitit*

Moottorikelkkailureitin perustamisesta valtion omistamalle luonnonsuojelualueelle päättää Metsähallitus sen estämättä mitä luonnonsuojelulain (1096/1996) 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne-reitin perustamisesta erämaalain (62/1991) mukaiselle erämaa-alueelle päätetään sen estämättä, mitä erämaalain 5 §:ssä säädetään, alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Metsähallitus voi päätöksellään muuttaa hoito- ja käyttösuunnitelmassa osoitetun reitin sijaintia, jos se on tarpeen poronhoidon kannalta.

15 §

Reittisuunnitelma

Moottorikelkkareitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (5.12.1996/1018).

Reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja reittiin kuuluvat levähdys- ja huolto-alueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella tarvittaessa merkitä maastoon.

Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti tulisi kulkemaan.

15 §

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen ja sijoittamisen edellytykset

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikenne-reitti voidaan perustaa, jos maa- tai vesialueen omistaja tai haltija ja reitinpitäjä asiasta sopivat.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa. Kunnalle on varattava tilaisuus esittää arvionsa yleisen kulkuyhteyden tai yleisen virkistyskäytön tarpeesta.

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikenne-reittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustamisesta tai käyttämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa tai sen vaaraa:

- 1) asutukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle;*
- 2) luontaiselinkeinolle tai maa- ja metsätaloudelle;*

- 3) yleiselle liikenneturvallisuudelle;
- 4) yleiselle virkistyskäytölle; tai
- 5) muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Reitin laadinnassa on otettava huomioon aluetta koskeva kaava. Reitin sijoittaminen ei saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Reittiä laadittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

15 a §

Saamelaisten oikeudet

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikenne-reittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustaminen tai käyttäminen yksin tai yhdessä alueen muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaislinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

16 §

Moottorikelkkailureitin perustaminen

Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammatilliselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava.

16 §

Reittisuunnitelma

Reitinpitäjän on moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseksi laadittava reittisuunnitelma.

Reittisuunnitelman tulee sisältää selvitys:

- 1) reitinpitäjästä;
- 2) reitin tarkoituksesta ja reitillä kulkevista ajoneuvoista;
- 3) reitin leveydestä ja kulusta maastossa sekä reittiin kuuluvista levähdys- ja huoltoalueista;
- 4) kiinteistöistä, joiden alueelle reitti sijoituu;
- 5) alueiden omistajien antamista suostumuksista; ja
- 6) reitin vaikutuksista 15 §:n 3 momentissa tarkoitettulle yleiselle ja yksityiselle edulle.

17 §

Reittitoimitus

Reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelma on hyväksytty lainvoimaisella päätöksellä.

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi pidettävässä reittitoimituksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä ulkoilulain (606/73) 5–8 §:ssä säädetään ulkoilureittitoimituksen hakemisesta, kustannuksista, toimitusmiehistä, toimituksen kulusta sekä korvauksista, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

Muusta menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä näistä seikoista säädetään yksityisistä teistä annetun lain (358/62) säännöksissä tietoimituksesta, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

17 §

Reittisuunnitelman käsittely

Reittisuunnitelman hyväksymistä haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, ja muille tahoille tilaisuus lausua mieliteensä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä reittisuunnitelman vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee. Jos reitti sijoittuu tai sen vaikutukset ulottuvat saamelaiden kotiseutualueella ja reitti voi vaikuttaa saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin, saamelaiskäräjille on varattava tilaisuus antaa lausunto. Neuvotteluvollisuudesta säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä.

17 a §

Reittisuunnitelman hyväksyminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyy reittisuunnitelman, jos suunnitelma täyttää moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiselle ja sijoittamiselle 15 §:ssä ja 15 a §:ssä säädetty edellytykset.

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeelliset määräykset reitin rakentamisesta ja käyttämisestä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

17 b §

Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen

Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta reittiä varten sekä reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvasta vahingosta tai haitasta kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle vaadittaessa suoritetaan korvaus. Korvattavana menetyksenä pidetään myös vahinkoa, joka reitin rakentamisesta tai käyttämisestä aiheutuu poronhoidolle tai ammatilliselle kalastukselle.

Korvauksen suorittamisesta vastaa reitinpitäjä. Jos korvauksista ei sovita, asia ratkaistaan reittitoimituksessa.

17 c §

Reittisuunnitelman hyväksymispäätöksen täytäntöönpano

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös saadaan panna täytäntöön, kun se on saanut lainvoiman.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, reitinpitäjän pyynnöstä reittisuunnitelman hyväksymispäätöksessä määrätä, että reitin rakentaminen voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa reitin hyväksymispäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen päätöksen kumoamisen tai muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

18 §

Sopimukseen perustuvan reitin merkitseminen kiinteistörekisteriin

Sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu moottorikelkkailureitti merkitään asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytää. Tällöin on suoritettava sopimukseen perustuva 17 §:ssä tarkoitettu reittitoimitus reitin sijainnin määrittämiseksi, edellä 16 §:n 4 momentissa tar-

18 §

Reittitoimitus

Moottorikelkkailureitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Edellä 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua reittiä koskeva hakemus on jätettävä vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Maastoliikennereitin pitäjä voi hakea reittitoimitusta, jos

koitettujen korvausten määräämiseksi sekä muiden sellaisten asioiden käsittelemiseksi, joihin sopimus antaa aihetta.

asiasta on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa.

Reittitoimitukseen sovelletaan, mitä ulkoilulain (606/1973) 5–7§:ssä säädetään. Menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhastusta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on muutoin voimassa, mitä yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962) säädetään.

19 §

19 §

*Reitin käyttöönotto**Reitin käyttöönotto*

Kun reittisuunnitelma on saanut lainvoiman, korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty maastoon, reitti voidaan ottaa yleiseen käyttöön.

Reitin käyttöön ottamisesta päättää reitinpitäjä. Reitti voidaan ottaa käyttöön, kun reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

Reitin pitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitin pitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

Jos moottorikelkkailureittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, ei reittiä saa ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

20 §

20 §

*Reitin pitäjän tehtävät ja vastuu**Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet*

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkit.

Reitinpitäjällä on oikeus rakentaa reitti ja pitää reitti kunnossa reittisuunnitelman mukaisesti. Reitinpitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitinpitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

Reitinpitäjän on huolehdittava siitä, että reitti on sen käyttötarkoitus huomioon ottaen asianmukaisessa kunnossa, riittävästi merkitty maastoon ja että reitille on sijoitettu liikenneturvallisuuden edellyttämät liikennemerkit.

Jos reitti ei ole käytössä ympärivuotisesti, reitinpitäjä päättää ajokauden alkamisesta ja päättymisestä. Yksityistä käyttötarkoitusta

varten perustetun reitinpitäjä voi rajoittaa reitin käyttämistä.

20 a §

Reitin käytöstä perittävät maksut

Reitinpitäjällä on oikeus periä maksu muun kuin 15 §:n 2 momentissa tarkoitetun reitin käyttämisestä.

Valtion tai kunnan pitämän reitin käyttämisestä voidaan periä maksu reitin perustamisesta, ylläpidosta ja käytöstä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Valtiolle perittävän maksun suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Kunnalle perittävän maksun perusteen on vastattava valtion maksuperustelakia. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Muun kuin valtion tai kunnan pitämän reitin käytöstä perittävästä maksusta määrää reitin pitäjä.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole johtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta. Korvaus vahingosta määrätään noudattaen soveltuvin osin vahingonkorvauslain (412/74) säännöksiä.

Reittitoimituksessa määrättävistä korvauksista säädetään 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 2 momentissa.

Reitin pitämisestä johtuvasta ympäristövahingosta on kuitenkin voimassa, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/94) säädetään.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitinpitäjä on velvollinen korvaamaan vahingon, joka reitin käyttäjälle tai sivulliselle on aiheutunut reitin käyttämisestä, jos vahinko on johtunut reitinpitäjän tahallisuudesta tai huolimattomuudesta. Korvauksen määräämisestä ja sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 §

Reitin siirtäminen

Moottorikelkkailureitin pysyvästä siirtämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa luvan tilapäisesti tai vähäisiltä osin siirtää reitin kulkua maastossa, jos maanomistaja tai haltija siihen suostuu. (5.12.1996/1018)

23 §

Reitin lakkauttaminen

Moottorikelkkailureitti lakkautetaan reitin pitäjän ilmoituksesta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi lakkauttaa reitin tai sen osan myös, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä. Reitin lakkautuspäätöksessä voidaan määrätä niistä toimista, joita reitin lakkauttaminen edellyttää. (5.12.1996/1018)

Kunnan on ilmoitettava reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle, jonka asiana on huolehtia siitä, että reitin lakkauttamisesta tehdään tarpeelliset merkinnät kiinteistörekisteriin.

25 §

Maastoliikenneriikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n säännöksiä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumisesta, pysäyttamisestä ja pysäköinnistä maastossa,

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle,

22 §

Reitin siirtäminen

Reitin pysyvään siirtämiseen sovelletaan, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jos maanomistaja hyväksyy siirron eikä siitä aiheudu 15 §:n 2–4 momentissa tai 15 a §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Reitti tai sen osa lakkautetaan, jos:

- 1) reitti tai sen osa ei enää täytä 15 §:n 2 ja 3 momentissa tai 15 a §:ssä säädettyjä reitin perustamisen tai sijoittamisen edellytyksiä;*
- 2) reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti;*
- 3) reitinpitäjä pyytää lakkauttamista; tai*
- 4) lakkauttamiseen on muu erityinen syy.*

Reitin lakkauttamista koskevan asian ratkaisee hakemuksesta tai omasta aloitteestaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitin lakkauttamista koskevaan päätökseen on liitettävä reitin lakkauttamisesta johtuvat tarpeelliset määräykset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava reitti-toimituksessa käsitellyn reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle.

25 §

Maastoliikenneriikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n 1 momentissa säädettyä maastossa liikkumista, pysäyttämistä ja pysäköintiä koskevaa kieltoa;

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle;

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi vastoin 6 §:n säännöksiä,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

7) jättää noudattamatta 33 §:ssä mainitun pysähtymismerkkin,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu, *maastoliikenneriikkomuksesta* sakkoon.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettusta moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/70) säädetään.

3) rikkoo 5 §:n 3 momentissa säädettyjä maastoliikennereitillä noudatettavia liikennesääntöjä;

4) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljetettavaksi 6 ja 6 a §:n vastaisesti;

5) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n nojalla antamaa kieltoa tai rajoitusta;

6) ylittää 29 §:n nojalla säädetyn yleisen nopeusrajoituksen maastossa;

7) rikkoo 16 §:n säännöksiä reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta;

8) laiminlyö 34 a §:n nojalla määrätyn velvollisuuden esittää reittisuunnitelma viranomaisen hyväksyttäväksi;

9) rikkoo reittisuunnitelman hyväksymispäätöksen tai reittitoimituksessa annettuun päätökseen sisältyviä määräyksiä;

10) laiminlyö 30 §:ssä säädetyn luvan hakemisen tai rikkoo luvan määräyksiä; tai

11) jättää noudattamatta 33 §:ssä tarkoitettua pysähtymismerkkin,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu, *maastoliikenneriikkomuksesta* sakkoon.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettusta moottorikäyttöisen ajoneuvon ja moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä *erikseen* säädetään.

26 a §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 25 §:ssä 3—11 tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä jättää syyte ajamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Jos rikkomus on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, valvontaa suorittava poliisimies, rajavartiomies, tullimies tai Metsähallituksen erätarkastaja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen pantavaksi.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen pantavaksi *taikka erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.*

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleiseltä liikenteeltä eristettyä aluetta.

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään *valtioneuvoston* asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua *muulta* liikenteeltä eristettyä aluetta.

30 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa

30 §

Kilpailut ja harjoitukset

Maastossa samalla alueella pysyvästi tai toistuvasti moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla järjestettäviin kilpailuihin tai harjoituksiin

on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa säädetään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tarkoitettu ympäristölupa.

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa ei kuitenkaan tarvita poliisin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puolustusvoimien harjoitukseen. (5.12.1996/1018)

Tässä pykälässä tarkoitettun luvan myöntämisen edellytyksinä ovat, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, sekä että toiminnan järjestämiseen on saatu alueen omistajan tai haltijan kirjallinen lupa.

on, jollei toiminnalle ole ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla haettava ympäristölupaa, haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa.

Lupa on haettava myös sellaiselle yksittäiselle tapahtumalle, josta voi aiheutua huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Poliisin, palo- ja pelastustoimen, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien harjoitukseen liittyvälle tapahtumalle ei tarvitse hakea lupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa myönnetään, jos alueen omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa toiminnalle ja toiminta voidaan järjestää turvallisesti eikä toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle tai kaavan toteuttamiselle.

30 a §

Lupapäätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä 30 §:n mukaisessa lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

30 b §

Maksut

Kunta voi periä maksun 11 §:n 1 momentin mukaisesta kiellon tai rajoituksen merkittämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kieltoa tai rajoitusta hakeneelta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen 30 §:n mukaisen asian käsittelystä luvanhakijalta. Maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan perusteella. Taksan perusteiden tulee noudattaa valtion maksuperustelakia.

31 §

Muutoksenhaku

Muutosta 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätökseen haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

31 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Metsähallituksen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusoikeus on:

- 1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;*
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätöillä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuinympäristön viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistäminen;*
- 3) asianomaisella kunnalla;*
- 4) yleistä etua valvovalla viranomaisella.*
- 5) saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että moottorikelkkareitin tai maastoliikennereitin sijoittaminen heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan kotiseutualueella.*

Valitus, joka koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai Metsähallituksen tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevaa toimintaa pääosin harjoitetaan.

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos.

Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos valvovat hallinnassaan olevilla alueilla moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on maastossa, moottorikelkkareitillä ja metsätiellä välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- ja rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka sellaisen Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen virkamiehen antamasta merkistä, jolla on poliisivaltuudet.

34 §

Oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta

Poliisi voi keskeyttää 30 §:ssä tarkoitetun tapahtuman, jos tapahtumaan ei ole saatu lainvoimaista lupaa.

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä tarkoitettut erätarkastajat.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on maastossa, moottorikelkkareitillä ja metsätiellä välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettujen erätarkastajan antamasta pysähtymismerkistä.

34 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi:

1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;

3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella Uhkasakkoa ja teettämisuuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkoissa (1113/1990) säädetään.

34 a §

Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen

Jos moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisen vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi liikenteestä haittaa kärsivän hakemuksesta määrätä toiminnanharjoittajan jättämään reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen. Jos moottorikäyttöisen ajoneuvon maastossa liikkuminen perustuu maanomistajan antamaan suostumukseen, voidaan maanomistaja velvoittaa jättämään kyseinen hakemus.

Mahdollisuuden tehostaa määräystä uhkasakolla sovelletaan, mitä 34 §:n 2 momentissa säädetään.

34 b §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Sama velvollisuus on rajavartiolaitosviranomaisilla ja Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetuilla erätarkastajilla toimialueellaan.

34 c §

Maksujen periminen

Tämän lain 30 b §:ssä tarkoitetut maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

35 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

35 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:
1) maastoliikennekieltoa tai -rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä;
2) reittisuunnitelman hyväksymistä koske-

36 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa ohjeita moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastossa käyttämistä koskevien kieltojen ja rajoitusten määrittämisestä ja merkitsemisestä, moottorikelkkailureiteistä ja niiden suunnittelusta sekä muusta moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, luonnon yleiselle virkistyskäytölle taikka luontaiselinkeinoille aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä.

- van hakemuksen sisällöstä;
- 3) tieliikennelainsäädännön nojalla säädettyjen liikennemerkkien käytöstä maastossa, maastoliikenteen kieltojen ja rajoitusten sekä maastoliikennereitin merkitsemisestä; sekä
 - 4) todistuksesta ajoneuvon käyttämisestä poronhoitotöissä.

Kumotaan

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012.

Hallintoviranomaisessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 13 §:ssä tarkoitetusta olemassa olevasta reitistä, jota ei ole käsitelty reittitoimituksessa ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, tulee reitistä vastaavan tehdä ilmoitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Reitistä koskevassa ilmoituksessa annettavista tiedoista säädetään ympäristöministeriön asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen jättämisestä antaa reitistä vastaavalle 17 a §:ssä tarkoitetut tarpeelliset määräykset lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisesta haittaa kärsivä voi saattaa reitistä koskevan ilmoitusmenettelyn vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.